

202

octubre
2009
3 EUR

el mirall

Opinió

Tomeu Martí:
Què hem d'esperar?
Que hi hagi morts?

Entrevista

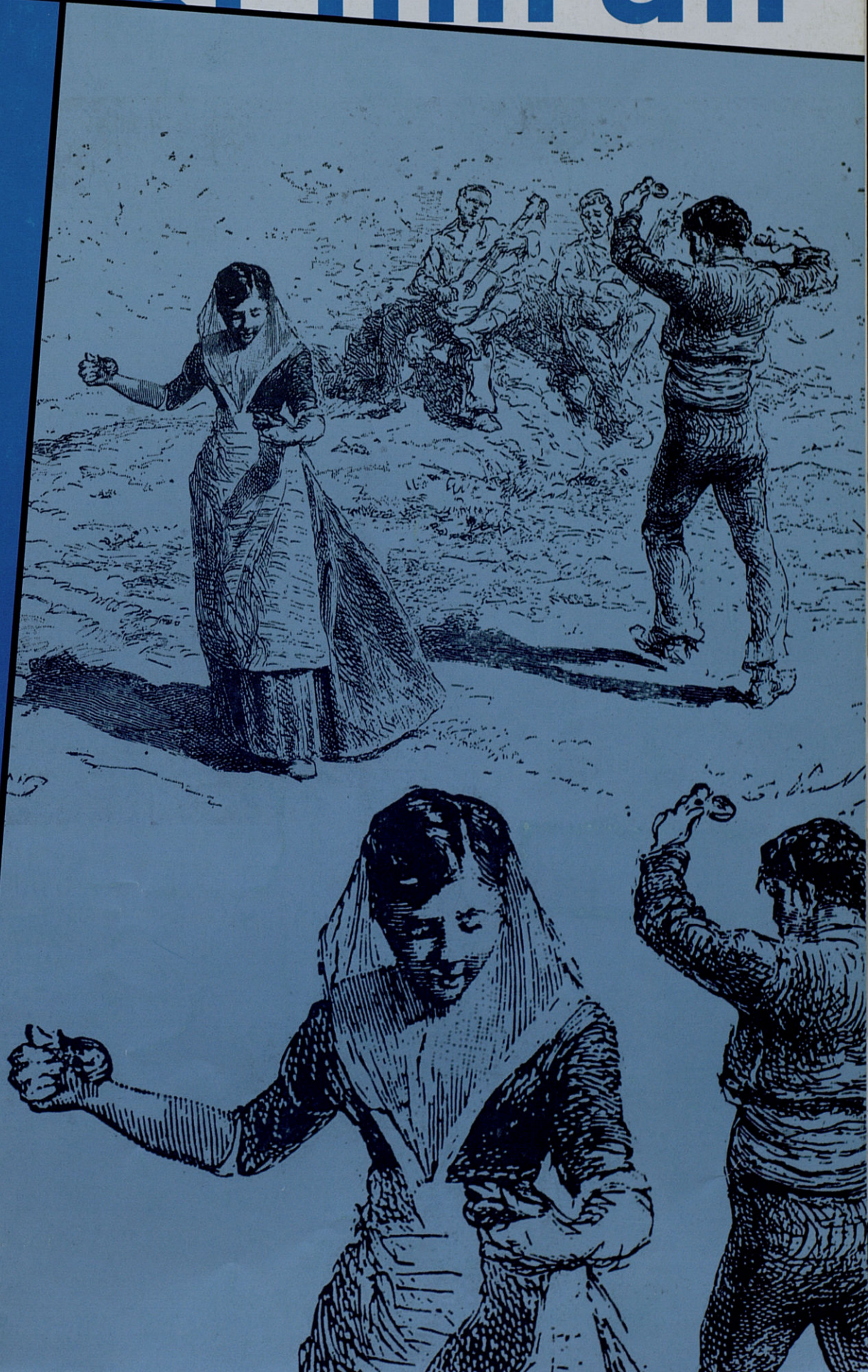
Salvador Sánchez

Itineraris

Gaspar Valero
Passejada literària
per Formentera

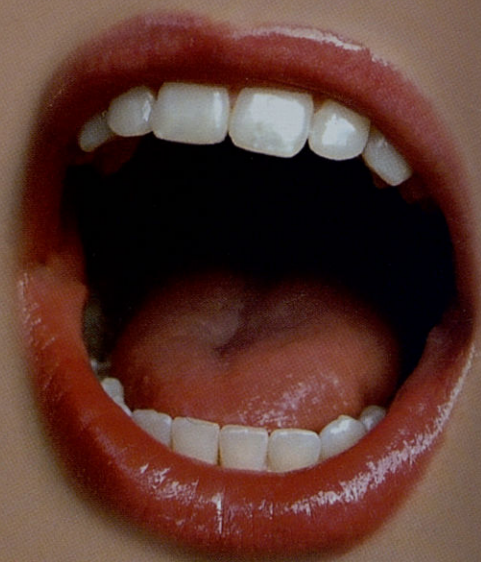
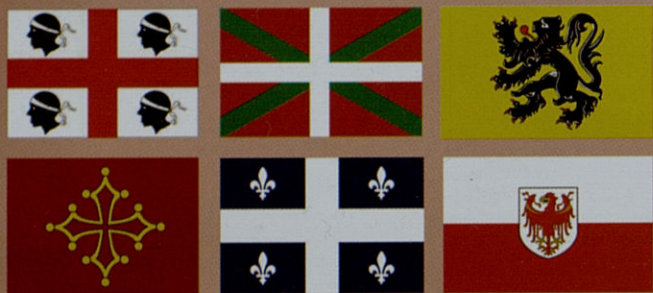
Dossier

Ball de bot:
identitat i festa

Cicle de conferències 2009:

«La recuperació i la protecció de llengües minoritzades a altres països»

Programa

Totes les sessions s'inicien a les 19.30 h.

Dijous 10/09/2009:

Can Alcover - Espai de Cultura

Una altra realitat illenca: La llengua sarda, una llengua amb futur?

(Diego Corraïne, director de l'Ufitziu de sa Limba Sarda de Sardenya)

Dijous 24/09/2009:

Can Alcover - Espai de Cultura

La recuperació de l'euscar: un projecte per a la cohesió social

(Xabier Mendiguren, president del Kontseilua, Euskadi)

Dijous 08/10/2009:

Can Alcover - Espai de Cultura

Flandes: territorialitat i la llengua flamenca.

(Günther Dauwen, secretari general de la fundació CMC)

Dijous 22/10/2009:

Gran Hotel (Caixa Fòrum)

L'occità, la llengua dels grans trobadors europeus: passat, present i futur.

(François Pic, director del Centre de Recursos Occitans i Merdionals, Tolosa)

Dijous 05/11/2009:

Gran Hotel (Caixa Fòrum)

La normalització lingüística al Canadà francòfon: un model per seguir?

(Marc L. Johnson, de l'institut Canadenc de Recerca sobre les Minories Lingüístiques, Quebec)

Dijous 19/11/2009:

Gran Hotel (Caixa Fòrum)

Sudtirol: viure en alemany a Itàlia, això és possible?

(Carolin Zwilling, coordinadora sectorial de l'institut EURAC, Bolzano)

Can Alcover - Espai de Cultura, c/ de Sant Alonso, 24 (Palma)

Gran Hotel (Caixa Fòrum), pl. de Weyler, 3 (Palma)

Hi col·labora:

OBRA CULTURAL BALEAR
LLENGUA CULTURA PAÍS
OCB.CAT

Més informació: www.ocb.cat

[índex]

editorial 4

Ball de bot: identitat i festa

dossier 5

Ball de bot: auge o oblit

opinió 14

Què hem d'esperar? Que hi hagi morts?

entrevista 18

Salvador Sánchez

miscel·lània 28

Oficina dels Drets Lingüístics

el semàfor 29

racó econòmic 30

L'alegria de les xifres

llibres 34

Llibres de tardor

art 36

Nit de l'Art

itineraris 40

Passejada literària per Formentera

cinefàgia 48

Per què no he anat a veure «Anticristo» i he rigut amb «Resacón en Las Vegas»

EL MIRALL

REVISTA CULTURAL

Octubre de 2009 · Núm. 202

Edició:
OBRA CULTURAL BALEAR

Publicació:
Associació EL MIRALL
C/ del Pare Bartomeu Pou, 31, bxs.
07003 Palma

Adreça electrònica:
<http://www.ocb.cat>
comunicacio@ocb.cat

President:
Jaume Lladó

Director:
Josep Melià

Cap de redacció:
Esther Balaguer

Consell editorial:

Jaume Lladó
Josep Melià
Pere Bueno
Joan Guasp
Joan Miquel Chacon
Gabriel Matas
Macià Calafat

Publicitat:
Santi Adrover

Producció, administració i publicitat:

Tel.: 971 72 59 37
Telefax: 971 71 93 85
Apartat de correus 179
07080 Palma

Delegació a Barcelona:
Òmnium Cultural
C/ de la Diputació, 276, pral.
08009 Barcelona

Delegació a València:

Acció Cultural del País Valencià
C/ del Baró de Càrcer, 37
46001 València

Disseny
Marco Spinazzola

Maquetació i fotocomposició
Ecogràfic

Impressió
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma
Tel. 971 475754

Dipòsit legal
PM 10-1987

Agraïments
Paraula. CSL

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels autors.

[editorial]

Ball de bot: identitat i festa

Un dels exemples de la anormalitat nacional en què han viscut i viuen les Illes Balears és la manca d'interès per les nostres tradicions i, si es permet aquesta una mica contradictòria expressió, la folklorització excessiva de les seves diverses manifestacions. Diu Raimon en una preciosa cançó, cançó que ha esdevingut un clàssic, que qui perd els orígens, perd la identitat. I en aquests orígens i en aquesta identitat és evident que les tradicions són una part substancial d'aquest ADN que tot poble té, estima i promociona.

Durant anys el nostre país o els nostres països no tan sols han patit una persecució lingüística, sinó també cultural. No tan sols es volia donar a entendre que la nostra era una llengua de segona i per a usos domèstics, sinó que també es volia donar a entendre que la nostra cultura popular era de segona i lògicament en absolut equiparable a una cultura popular nacional que tingués un estat al darrere. El procés d'homogeneïtzació o de minorització, que són dues cares de la mateixa moneda, consisteix precisament en això: a estendre la impressió que allò característic del poble minoritzat no té la dimensió i la força per poder fer una funció normal o allò que s'entén per normal en una cultura nacional. Certament, aquesta fal·làcia ha perdut predicament; tanmateix, no hauríem de menysprear la inèrcia que determinades idees arriben a adquirir i no hauríem d'ignorar que encara avui en dia hi ha un intent d'insistir en aquests prejudicis gens innocents. Fer veure que això no existeix no tan sols seria un acte de desmemòria, sinó que provocaria que ens mancàs una clau interpretativa fonamental per poder copsar l'estat de la situació i el perquè d'algunes paradoxes. La anormalitat nacional genera contínuament paradoxes en molts d'àmbits i a molts de nivells.

El ball de bot, com passa en altres casos de la nostra cultura popular, és una manera d'exterioritzar la trobada i la festa entre les persones que s'hi congreguen en qualsevol celebració. Per tant, és alegria i sentiment. És música i interacció. És, com el seu propi nom indica, moviment i coordinació. És patrimoni i senya de personalitat col·lectiva. És ben conegut que aquestes manifestacions evolucionen amb el temps perquè també la societat, en la qual té sentit la festa, evoluciona. El ball de bot no és aliè a aquesta llei que es pot qualificar d'universal i, en conseqüència, al llarg dels anys també ha viscut canvis i innovacions que no sempre han estat exempts de polèmica. I probablement això, més que una mostra de feblesa o de divisió, ha de ser percebut com un indicatiu de vitalitat, perquè només hi ha polèmica i confrontació en aquells aspectes i pràctiques que es troben vius i que resulten importants per a les persones i les col·lectivitats.

Si realment pensam i valoram la nostra cultura, en el sentit ampli que té aquest concepte, és evident que ens calen aproximacions als seus diferents gèneres, registres i concrecions. El MIRALL, en el dossier que us presentam, pretén fer aquesta aproximació al ball de bot des d'un vessant aprofundit i elaborat. Consideram que us presentam uns treballs que s'endinsen dins la temàtica que tracten amb rigor i coneixement, treballs que se situen dins una investigació imprescindible de la nostra cultura popular.

Els boleros, les jotes, els fandangos, tenen una projecció que va molt més enllà del que és purament un so i un ball. La identitat i la festa com a part consubstancial de l'ànima de les nacions no són pura anècdota d'altres èpoques, sinó realitats intangibles que conformen i singularitzen una diversitat molt pròpia de la naturalesa i, òbviament, de la humanitat.

[dossier]

COORDINACIÓ: ESTHER BALAGUER

Ball de bot: auge o oblit

1. Mostra de ball amb indumentària dels segles XVIII i XIX, a càrrec de Sarau Alcudienc. Les investigacions i la reproducció d'indumentària han dignificat enormement les mostres de ball.

2. Pintura de Salvador Mayol cap a 1810. Museu de Lluc. Hi són representades dues al·lotges que ballen amb estil clarament sudpeninsular (fandango?, bolero?...).

3. Portada d'un disc d'Aires de Muntanya (Selva).

4. Parella ballant. Dibuix de Gaston Vuillier.

Els balls populars a Mallorca: una evolució insòlita a la Mediterrània

TEXT: ANTONI BIBILONI I RIERA

Instantània actual d'una ballada popular.

A la nostra illa els balls tradicionals que s'han mantingut vius fins a la actualitat són el bolero, la jota, el fandango i la mateixa, tots inclosos dins la denominació genèrica de ball de bot. Els tres primers arribaren des de la península Ibèrica a la darrereria del segle XVIII i a l'inici del XIX. La mateixa, en canvi, té, per alguns autors, la consideració de ball específic de Mallorca, i hi ha diverses teories sobre el seu origen.

N'hi ha que la consideren una evolució particular de la jota a les terres del llevant mallorquí, d'altres apunten la possibilitat que sigui una evolució dels fandangos arribats primigèniament a la nostra illa, a excepció del fandango pollencí, el qual, pel que fa al ball, pertany al grup de fandangos ajotats.

Sigui com vulgui, el fet cert és que aquests balls s'ensenyoriren totalment de la nostra terra, agafaren forma pròpia i desplaçaren les

contradanses del segle XVIII, que encara seguien vives a principi del XIX, com es veu en una pintura de Salvador Mayol conservada al museu de Lluc i com bé ha demostrat Francesc Vallcaneras.

L'arribada a Mallorca del ball d'aferrat (balls centreeuropeus del XIX: valsos, polques, masurques...) i la progressiva generalització que tingueren durant la segona meitat de segle a les àrees urbanes, i especialment entre les classes ben-

estants, va fer que gradualment el ball de bot quedàs reduït a les zones rurals, situació totalment consolidada al darrer quart de segle. És en aquests moments quan sorgeix la denominació de *ball de pagès*, que s'usa en alguns llocs per referir-se al ball tradicional, o la de *vestit de pagès*, per referir-se a l'estàndard de la indumentària tradicional mallorquina. L'Església catòlica, que s'havia manifestat en ocasions anteriors en contra del ball de

bot, canvia en aquell moment d'actitud, perquè considera el ball d'aferrat un perill molt pitjor, atesa la proximitat corporal de la parella balladora. Així, els sectors religiosos més integristes es convertiran en abanderats dels mateixos balls que abans combatien. En aquest nou context els balls dels quals parlem no desapareixeran, sinó que perviuran convivint amb els balls acabats d'arribar. I així, amb més o menys fortuna, tindran continuïtat fins a arribar a l'actualitat.

Els moments més difícils foren les dècades compreses entre 1920 i 1960, en què les noves generacions de l'època s'abocarien successivament a ritmes americans i anglosaxons (xarleston, foxtrot, tango, txa-txa-txa...). Per primera vegada, i des del començament del XIX, el ball de bot no formarà part de la diversió de la majoria dels joves, sigui quina sigui la seva condició social, inclosa la pagesia. Passarà a tenir ara la consideració de ball de temps passats, *cosa de padrins*, de vells. De forma purament testimonial, la supervivència del ball de bot quedarà en mans de les agrupacions folklòriques, associacions dedicades a rememorar el ball, la música i la indumentària del segle anterior amb espectacles: 1927 creació de Tall de Vermadors, 1929 Parado de Valldemossa, 1930 Aires de Muntanya, 1940 Aires Ma-

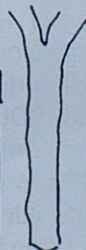
Jota bullanguera a ses Voltes.

llorquins (dates aproximades). Aquestes associacions, amb poc suport oficial durant la Segona República perquè es consideraven tradicionalistes i sovint vinculades a l'Església, rebran una forta empena durant la primera dècada de la dictadura franquista, ja que el règim, identificat totalment amb la moralitat de l'ultracatolicisme, promourà aquests balls en comptes del ball d'aferrat, com ja havia succeït anteriorment. Paradoxalment,

doncs, l'immobilisme de l'Església suposarà momentàniament una mica d'oxigen per a la pervivència dels balls tradicionals. De la mateixa manera, l'inici del turisme de masses a partir de la dècada dels cinquanta suposarà una altra petita empena per a aquests grups, els quals trobaran en les actuacions als hotels i restaurants un altre espai on continuar desenvolupant la seva activitat, a més d'uns recursos econòmics per al grup i per-

"Encara queden botigues"

Casa Domar Flores

PAPERS PINTATS I PINTURES · ARTICLES PER A ARTISTES · VASES I MOTLLURES

SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 721 483 - Fax 971 719 312 · 07002 - PALMA (MALLORCA)

ARA TAMBÉ
PREMSA I PAPERERIA

Música Nostra.

sonals. Malgrat això, el ball de bot no sortirà de la seva situació gairebé marginal, i al carrer continuarà tenint escassíssima presència pel que fa a la participació.

Aquesta situació començarà a invertir-se a l'acabament de la dècada dels anys seixanta i l'inici dels setanta, i prendrà un caire més pronunciat en els anys següents (1977, 1978...), en els moments de la transició política cap a la democrà-

cia. En aquells temps la forta activitat de l'Obra Cultural Balear a favor de la llengua i la cultura pròpies farà que molta gent s'inscrigui a cursos de ball tradicional, tant a la part forana (on l'Obra tenia moltes delegacions) com a Palma. Entre 1977 i 1990 es produirà una autèntica explosió de grups i escoles de ball, també en part propiciada per la innovació didàctica introduïda per l'Escola de Música i Dan-

ses de Mallorca de Bartomeu Ensenyat, en què prevaldrà l'ensenyament del ball a partir de punts o mudances de lliure execució, en comptes de fer-ho sobre la base de balls coreografiats.

Simultàniament a tot això, també es produiran canvis significatius dins l'àmbit de la música tradicional. Aquesta rebrà una forta influència de la Nova Cançó, moviment musical dels Països Catalans (Serrat, Maria del Mar Bonet, Lluís Llach, Al Tall, Raimon...), reflex a la vegada del folk contestatari americà i europeu del moment i de la *chanson* francesa (Baez, Dylan, Brassens, Moustaki, Milanés...). Aquest moviment, que reivindicarà el dret a l'oficialitat del català i a usar-lo en tots els àmbits, apostarà també per la revaloració de la cultura tradicional pròpia sota un prisma de renovació. Així, mentre que uns s'inspiren en temes de la música tradicional per elaborar les seves creacions, d'altres opten per incloure directament algunes peces populars en els seus repertoris, però amb una nova sonoritat. És el cas de la mallorquina Maria del Mar Bonet o dels valencians Al Tall, que, juntament amb les peces de creació pròpia, sempre varen deixar espai per a una jota, un bolero o un romanço.

Tot aquest conjunt d'esdeveniments influirà fortament el món específic del ball de bot i, en inici-

ar-se la dècada dels vuitanta, es produirà un canvi en el tractament de l'aspecte musical i en la manera d'executar les melodies. Són els anys en què naixeran dos grups mítics: Música Nostra i Sis Som, la música dels quals farà que s'omplin les places de balladors. Immediatament després, altres formacions musicals (de menys entitat en aquells moments) també contribuiran a ampliar el panorama de les ballades populars: Aliorna, Sarau Alcudienc, Calitja, Marusa Cano, Coa Negra, Aires Sollerics, Revetla de Sant Antoni (d'on sorgirà posteriorment Al-Mayurqa), S'Estol des Gericó, Escalfits i Castanyetes, Marjal en Festa i d'altres. A partir d'ara les ballades populars obertes començaran a disputar l'espai a les mostres de ball (actuacions) que executen els grups folklòrics, situació no exempta de polèmica entre els partidaris de moure's essencialment

en un sentit o l'altre, vist que la gent estava acostumada a fer de simples espectadors en comptes de participar de la festa.

En aquest context s'organitzaran l'any 1982 les Primeres Jornades de Debat sobre el Ball de Bot, les quals es duran a terme a l'ermita de la Victòria, a Alcúdia; d'allà sorgirà el primer manifest a favor de les incipients ballades populars, que serà subscrit per Escola Card (Sant Llorenç), Marjal en Festa (sa Pobla), Aliorna (Ciutat), Escola de Balls de Campanet i també Sarau Alcudienc, redactor del manifest.* Va sortir publicat en el diari *Baleares* amb el títol *Ball de bot o bailes típicos?* el 7 de setembre de 1982, i va generar una controvèrsia notable.

* Sarau Alcudienc hi apareix amb el nom Escola de Ball de Bot d'Alcúdia, denominació que va usar d'ençà que es va crear (1978) fins al 1986, en què canvià al nom actual i féu altres activitats de la cultura tradicional.

La denominació de ball de pagès, que s'usa en alguns llocs per referir-se al ball tradicional, o la de vestit de pagès, per referir-se a l'estàndard de la indumentària tradicional mallorquina

Sortim a l'exterior

Línies d'ajuda de l'Institut Ramon Llull per a la promoció exterior de la llengua i cultura catalanes.

Consulta la web www.llull.cat

LLULL institut ramon llull

Institut Ramon Llull,
c/ Protectora nº 10, local 11. Palma. Tel. 971 729 667

Innovació pedagògica

Promoció de la literatura catalana

Traducció d'obres en català

Residències de traductors

Desplaçaments d'artistes

Desplaçaments d'escriptors

Certificats de català

Campus Lingüístic

Ensenyament de català a l'exterior

Beques per a estudiants

Fandango al pati cobert del monestir de Lluc.

Moments de bullanguera durant una ballada popular.

Deu anys més tard la major part de les entitats del món de la música i el ball tradicional intentaran unir-se per fer-se sentir davant les institucions. Fruit d'això, naixerà l'FMBM (Federació de Música i Ball de Mallorca, 1992). Quatre anys després una sèrie de gent, disconforme amb l'orientació que seguia aquesta, l'abandonarà i formarà Defesta (1996), amb Toni Roig com un dels elements destacats.

L'any 1993 naixerà la publicació *M'han Dit*, aglutinadora en aquells moments de tota la informació lligada al món del ball i la música tradicional de Mallorca; serà elaborada per Mari Carmen Nieto i Joan Pastor, integrants del grup Rondalla de Bellver. Tancarà les portes deu anys més tard, l'any 2003. A les seves pàgines hi romanen reflectides les diverses tendències i opinions del món de la festa tradicional manifestades en escrits d'opinió, cartes, polèmiques, editorials...

Els anys han passat, alguns dels grups que protagonitzaren aquells moments d'efervescència musical i cultural ja no existeixen o en molts de casos els components actuals no són els mateixos que iniciaren aquelles formacions. Però l'evolució cap

a una cultura tradicional actualitzada s'ha institucionalitzat dins el món de la festa a Mallorca, farcit de ballades populars obertes, glosats d'improvisació, trobades geganteres... D'altra banda, el debat «ballades populars en contra de mostres» ja ha perdut sentit i ha quedat arraconat; en molts de casos els grups que actualment fan mostres són els mateixos que organitzen les ballades del seu municipi i en protagonitzen d'altres a fora poble, dualitat que es dona sobretot a la part forana.** A més, arreu de l'illa han sorgit escoles de ball per a adults amb l'únic objectiu de gaudir dels balls oberts (Consell, Santa Maria, sa Indioteria, Gènova, secció de l'Escola de Mallorquí a Manacor, es Secar de la Real, Calvià...).

Paral·lelament, en els darrers vint anys noves formacions han ampliat l'oferta actual de música tradicional per a ballades populars (Tramudança, Al-Mayurqa, Xaloc, Quart Creixent, Tralai, Abeniara, Es

Revetlers, Carumbau, Tracalada...). No falten, a més, llocs web específicament dedicats a informar sobre el calendari de ballades populars i les novetats de la música tradicional; en aquest aspecte, cal destacar l'*Agenda de ballades i altres saraus*, elaborada per José Jiménez Rantala; l'*Agenda balla i bota*, elaborada per Maria Munar Estrany, i l'*agenda M'han Dit* en el web de l'FMBM.

Avui, superades les situacions d'incertesa i transitorietat de les darreres dècades, convindria fer-nos nous plantejaments: demanar-nos si la música, el ball i, en general, tota la cultura tradicional tenen la continuïtat assegurada; si el suport institucional s'ajusta al que necessitem; si tenim espai suficient en els mitjans de comunicació, i si s'està fent el que pertoca per resistir a la globalització i a la uniformització cultural. Potser aquesta és ara la gran tasca pendent.

** En són exemple l'Escola de Ball de Bunyola, la Revetla d'Algebella, Aires des Pla de Marratxí, Aires des Pla de Sant Joan, Revetlers des Puig d'Inca..., i una llarga llista de grups forans que trobareu al web de l'FMBM.

Antoni Bibiloni i Riera és mestre d'escola i fundador i director del Centre de Cultura Tradicional Sarau Alcudienc (1978).
www.saraualcudienc.cat

Targeta **extra** de "SA NOSTRA" **extra**pràctica

Per a les despeses **extra** del mes, per a un caprici **extra** que et vulguis permetre, per a una gran compra **extra** que vulguis pagar en quotes extracòmodes..., per al que vulguis, quan vulguis. Targeta **Extra** de "SA NOSTRA". Tu tries.

Pensada per a tu

"SA NOSTRA"

CAIXA DE BALEARS

Situació actual del ball popular

Si agafam els diccionaris a l'ús, en cap moment hi trobam l'expressió *ball de bot*, ja que es tracta d'una terminologia amb la qual en els anys setanta es va batejar la manera de ballar que majoritàriament ara veiem a les nostres places.

TEXT: GUILLEM A. BERNAT FERRER

De fet, en alguns indrets s'anomena *ball de pagès*, a d'altres *ball d'escampat*, a d'altres es generalitza amb l'expressió *ballar boleros*, com és el cas de Sóller i altres pobles, a d'altres *ball popular* o simplement *ball mallorquí*, que no s'usa gaire; curiosament, hi ha dues músiques, concretament el bolero *mallorquí* i la jota *mallorquina* que ens fan demanar-nos si és que aquestes peces són més mallorquines que les altres, o simplement es tracta de peces que en un moment determinat es varen batejar així.

També podríem donar-li el nom de *ball tradicional*, ja que ens ve de la tradició dels nostres avantpassats, tot i que al llarg del temps hagi sofert moltes variacions i, fins i tot, se n'hagi arribat a desvirtuar l'origen.

Trob que la situació actual ens fa pensar que ja hem tocat sostre, fins i tot en aquestes ballades que ara es fan de forma multitudinària s'es-tà desvirtuant, ja que sembla que

molts balladors fan l'ullastre esbrancat per demostrar que en saben més que els altres i així fer veure una espectacularitat en un ball suposadament espontani, quan es critica fortament els qui també som capaços de fer ballades, avui anomenades *mostra*, en les quals usam la indumentària tradicional, ja sigui el vestit de pagès o de senyor, per tal d'oferir igualment un espectacle.

Crec que hi ha gent que balla perquè té ganes de fer alguna cosa, alguna activitat física, d'altres per fugir de la quotidianitat, d'altres per espessar-se l'estrès que la situació de cada dia ens implica i, de segur, n'hi ha d'altres que ho fan perquè entenen que això és el nostre patrimoni cultural i estimen Mallorca; i també es pot aplicar això als que feim ballades *mostra*. Tot és cíclic, i ara pens que estam al punt, com hem dit abans, d'haver tocat sostre i en què començam

a davallar, és a dir, comença una certa decadència.

Pel que fa al suport institucional, sempre he manifestat que, si la cultura és la parenta pobre a l'hora de donar-li suport, la cultura popular encara ho és més. Com a exemple, les federacions d'esports tenen molt més ajut que les federacions de cultura popular, ja que, quan han de sortir de l'illa, els viatges estan més subvencionats, a més de poder lluir el patrocini a les seves camisetes o d'altres articles que fan que tot el material estigui pràcticament cobert. Els grups de música i ball popular s'han de sufragar totes les despeses d'un viatge per exportar la nostra cultura, o gairebé totes, ja que el percentatge d'ajut és mínim, l'estada en un lloc sempre va lligada a un intercanvi; dels instruments, ni en parlem, i encara menys de la indumentària tradicional.

Quant al suport dels mitjans de

Ballada popular.

comunicació, sempre he trobat que també són mínims; en una publicació periòdica sempre hi ha moltes pàgines d'esport i poques de cultura, i si surt la nostra cultura a la televisió, algun moment de ball o

música, sol ser als títols de crèdit.

Pel que fa a la projecció exterior, només se'n beneficien un quants privilegiats o, si més no, els grups que surten defora, que, com hem dit abans, s'ho han de suar fent

ballades o recitals per aquí o per allà i s'han d'espavilar. Aquest fet comporta que moltes vegades aquests s'han de malvendre per aconseguir els seus objectius, cosa que duu també, de vegades, a desvirtuar allò que es mostra. Com a exemple, si miram el que costa una orquestra de 4 a 6 persones, surt a un preu entre 12 mil i 18 mil euros; un grup de ball de 10 a 30 o 35 persones, si cobra, són uns 600 euros, màxim uns 1.500 si hi incloem la sonorització que posa el grup mateix.

Per acabar, vull dir, i no caldria, que sóc membre d'Aires Sollerics i que fa 40 anys que anam per places, a festes populars, etc., i ja l'any 1978 anàrem a un poble per participar en una trobada de grups, ja que aquestes ballades que feim avui en dia començaren en aquells moments en aquestes trobades de grups i, doncs, en aquella ocasió anàrem a ballar sense el que anomenam la indumentària tradicional del segle XVIII o XIX i tothom se'n va estranyar moltíssim, fins i tot hi va haver gent que va insinuar que ens havien de desconnectar els aparells de megafonia. Crec que així vàrem iniciar, encara que tímidament, les ballades que jo preferesc anomenar *populares*.

Guillem A. Bernat Ferrer és director d'Aires Sollerics.

Cream espais per conivre

Roldan
Cream espais per conivre

971 763 666 · www.rolan.es

[opinió]

TOMEU MARTÍ

Què hem d'esperar? Que hi hagi morts?

El cas de l'agressió física de diversos membres de la guàrdia civil espanyola al jove mallorquí Iván Cortés, pel sol fet que aquest se'ls adreçà en català, és fins ara el cas més greu d'actuació xenòfoba antimallorquina que ha transcendit públicament en els darrers anys.

No és, ni de bon tros l'única.

Ni la gravetat d'aquesta darrera, ni la reiteració d'actuacions manifestament antidemocràtiques i antimallorquines d'agents dels cosos i forces de seguretat espanyols, han suscitat cap reacció mínimament eficient per part del màxim responsable d'aquests fets, que no és altre que el senyor Ramon Socias.

El juny de 2004, Antoni Mestre va ser intimidat per part de membres de la guàrdia civil als aeroports de Barcelona i Palma. Aleshores, Ramon Socias es va comprometre públicament que no es repetirien els fets.

Però es repetiren. El desembre de 2005, Joana Estarellas Dolç va ser maltractada i traslladada a comissaria per uns policies que no tan sols afirmaven no entendre el mallorquí, sinó que no tenien el més mínim respecte cap a la nostra llen-

gua. Ramon Socias va anunciar que obriria una investigació. Va fer el mateix que la seva antecessora. Els policies agressors li varen contar una pel·lícula i ell se la va empassar.

El juny de 2006, Marc Peris va ser detingut de manera il·legal a Palma pel sol fet d'haver contestat en català a un policia que tampoc no tenia el mínim respecte per la gent que li paga el sou. Ramon Socias, que té un sou bastant més gran però que també surt de les butxaques dels mallorquins, es va dedicar a mirar cap a una altra banda.

L'agost de 2007, Saïda Saadouki va ser greument insultada per intentar parlar en català a la caserna de la guàrdia civil. Ramon Socias aleshores va demanar disculpes pels fets ocorreguts i va prometre la *investigació* de rigor. Però els fets eren molt més eloqüents que les paraules: va condecorar el guàrdia

civil agressor, l'ànima a posar una denúncia contra l'agredida i va començar unes partidetes de pàdel setmanals amb el màxim responsable de la guàrdia civil.

El 9 de maig de 2009, tres policies armats varen provocar l'únic incident ocorregut durant la massiva cadena humana en favor de la llengua catalana a Palma. Varen intentar contenir la ràbia que els havia provocat veure com milers i milers de persones de totes les edats, orígens i condicions es manifestaven amb alegria i bon humor en favor dels drets lingüístics dels catalanoparlants, i ho feren identificant el màxim responsable del servei d'ordre de la manifestació.

Davant la queixa de l'OCB per l'actitud irresponsable i provocadora dels policies, Ramon Socias demanà que el conflicte es resolgués «com ho feim els mallorquins: fent un cafè» i no als tribunals. El cap superior de policia, el policia denunciant i el coordinador de l'OCB es reuniren en un cafè de Palma, parlaren i arreglaren el *malentès*. El 9 de setembre quedava ben a les clares el valor de la paraula de Ramon Socias: el coordinador de l'OCB era jutjat acusat d'haver dit als policies unes paraules que no existeixen, però que el policia considerava insultants.

La matinada del 24 de maig de 2009, a sa Pobla, Tomeu Martí,

coordinador de l'equip de seguretat de l'Acampallengua, era detingut il·legalment per tres persones vestides de guàrdia civil que es negaren a identificar-se.

Només sortir de la caserna, Tomeu Martí va rebre la telefonada del senyor Ramon Socias, que li demanà disculpes pel comportament irresponsable d'uns agents que «haviem desobeït les ordres dels seus superiors».

Ramon Socias sap exactament què va passar a l'Acampallengua, però encara és l'hora que ho expliqui públicament, que demani una sanció per als agents desobedients o que tingui el mínim de decència per desmentir públicament les gravíssimes calumnies vessades per «fonts de la guàrdia civil» cap a les persones que eren fora de la caserna de la guàrdia civil de sa Pobla.

Ramon Socias, amb la seva inacció i amb la seva ineptitud, ha enviat un missatge de total impunitat cap als agents policials xenòfobs antimallorquins: agredir els mallorquins surt gratis. El caporal al qual «se li'n va anar la mà» (en paraules d'un company seu) també se'n sortirà sense cap taca al seu expedient. I així, un altre dia, a un altre agent se li dispararà la pistola. I matarà un mallorquí pel sol fet de ser-ho.

Què més hem d'esperar per aturar les agressions?

Que matin qualcú?

EL MIRALL amb el suport de

**Generalitat
de Catalunya**

EL MIRALL

FES-TE'N SOCI

Emplena aquesta butlleta amb les teves dades i envia-la al fax 971 719 385.

Nom i llinatges

DNI o NIF

Data de naixement

Adreça

Població

Codi postal

Telèfon

Telèfon mòbil

Adreça electrònica

DADES BANCÀRIES

Nom i llinatges del titular del compte

Nom del banc o caixa

Adreça i població de l'oficina

Codi del compte del client

Entitat

Sucursal

DC

Número de compte

Sol·licit que carreguin al meu compte la quota:

Marcau amb una creu la modalitat de quota elegida. El cobrament s'efectuarà anualment mitjançant la presentació del rebut al banc o a la caixa.

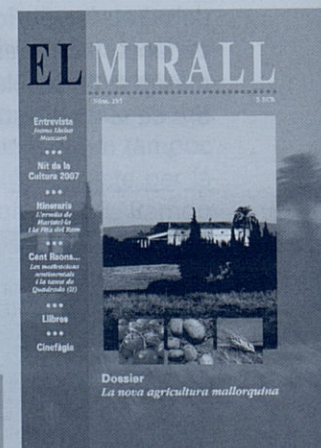
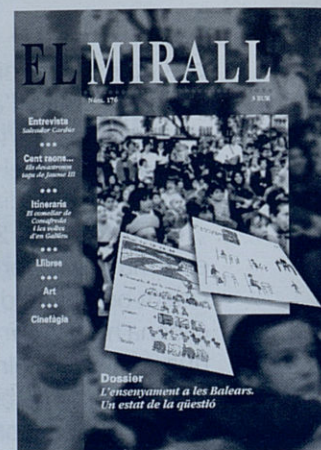
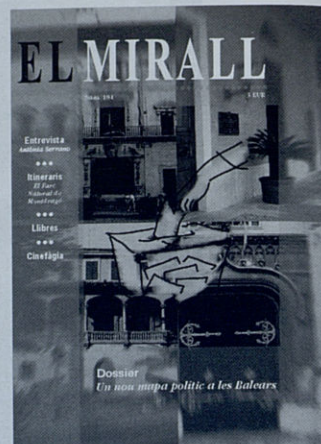
☐ 25,00 €

☐ Aportació especial (indica-ne l'import): €

Signatura de l'associat/da:

☐ Accept expressament els termes de la clàusula de tractament de dades *

*Clàusula de tractament de dades: D'acord amb la Llei orgànica 15/1999, de 13 de desembre, de protecció de dades de caràcter personal, les dades recollides en aquest formulari s'inclouran en un fitxer automatitzat del qual és titular l'Associació El Mirall. Les teves dades es podran utilitzar per gestionar la teva col·laboració i per enviar-te informació de l'associació i d'entitats col·laboradores. Per exercir el dret d'accés, d'oposició, de rectificació o de cancel·lació, cal que enviis un escrit adreçat a l'Associació El Mirall, carrer del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos, 07003 Palma.

anys de
biblioteques
municipals
creixem junts

Ajuntament de Palma

Arenal

Pça. Gaspar Rull, 1an, 5 · 07600 Palma
Tel. 971 492 866
bibarenal@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Casal Solleric

Passeig del Born, 27 · 07012 Palma
Tel. 971 722 092
■ De dilluns a divendres de les 8.30 a les 14.30 h
Dimarts també de les 17 a les 20 h
Especialitzada en art

Coll d'en Rabassa

Albuera, 1 · 07007 Palma
Tel. 971 490 354
bibcoll@aj-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimarts i dijous també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Cort

Pça. de Cort, 1 · 7001 Palma
Tel. 971 225 962
bibcort@aj-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Establiments

Carretera Esporles, 74 · 07010 Palma
Tel. 971 765 192
biblioestabliments@telefonica.net
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimecres de les 9 a les 14 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Gènova

Barranc, 22 · 07015 Palma
Tel. 971 405 481
bibgenova@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Indioteria

Gremi Tintorers, 2 · 07009 Palma
Tel. 971 207 505
bibsaindioteria@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Josep M. Llompart

Emperadriu Eugènia, 6 (S'Escorxador) · 07010 Palma
Tel. 971 753 942
bibjmllompart@aj-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h i de les 16 a les 20 h

Molinar

Xadó, 3b · 07006 Palma
Tel. 971 247 649
bibmolinar@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Olivar

Plaça de l'Olivar, edifici Mercat de l'Olivar, 1ª planta
· 07002 Palma
Tel. 971 726 580
bibolivar@aj-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8 a les 14 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Polígon de Llevant

Ciutat de Querétaro, 3 · 07007 Palma
Tel. 971 242 155
bibpoligonllevant@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Rafal Vell

Joan Estelrich Artigues, 50 · 07008 Palma
Tel. 971 474 414
bibrafaivell@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Ramon Llull

Institut Balear, s/n · 07012 Palma
Tel. 971 299 260
bibramonllull@aj-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 8.30 a les 20.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Sant Jordi

Pau Bouvy, 31 · 07199 Palma
Tel. 971 742 036
bibsantjordi@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Santa Catalina

Fàbrica, 34 · 07013 Palma
Tel. 971 286 069
bibstacatalina@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Cladera

Cala Mitjana, 41 · 07009 Palma
Tel. 971 474 839
bibsoncladera@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h
Dissabte de les 9.45 a les 13 h

Son Ferriol

St. Joan de la Creu, 43 · 07198 Palma
Tel. 971 429 856
bibsonferriol@aj-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dilluns i dimecres també de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Son Forteza

Sant Isidre Llauredor, 25 · 07005 Palma
Tel. 971 243 983
bibsonforteza@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Gotleu

Josep Garcias 2b · 07008 Palma
Tel. 971 273 507
bibsongotleu@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Rapinya

Catalina March, 4 A · 07013 Palma
Tel. 971 792 337
bibsonrapinya@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

Son Sardina

Camí Passatemps, 123 · 07120 Palma
bibsonsardina@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h
Dissabte de les 9.45 a les 13 h

Son Ximelis

Cap Enderroc, 14 · 07011 Palma
Tel. 971 791 233
bibsonximelis@aj-palma.es
■ De dilluns a divendres de les 16 a les 21 h
Dimarts i dijous de les 10.30 a les 13.30 h
Dissabte de les 9 a les 13 h

Terreno

Dos de Maig, 1 · 07015 Palma
Tel. 971 737 709
bibelterreno@aj-palma.es
■ Dilluns i divendres de les 9 a les 15 h
Dimarts, dimecres i dijous de les 15 a les 21 h

t'acostam la cultura
Regidoria de Cultura, Patrimoni
i Política Lingüística

[entrevista a...]

Salvador Sánchez, director de l'Observatori Astronòmic de Mallorca

TEXT: ESTHER BALAGUER

FOTOS: MIQUEL GARCÍA

Nascut a Inca el 19 de març de 1956, Salvador Sánchez ha fet i fa una gran tasca per l'astronomia, tant investigant-la cada dia com apropant-la als qui la desconeixem.

És el fundador i director de l'Observatori Astronòmic de Costitx.

Amb estudis d'economia, màrqueting, informàtica, astronomia observacional, astronomia instrumental..., Salvador Sánchez ha rebut premis de tot tipus, com ara cinc premis nacionals d'astrofotografia o el Premi Ciutat de Sabadell per la detecció del cometa *Halley* l'any 1985.

Vaig arribar un poc massa prest. La barrera era oberta. Com que no semblava que fes res mal fet, em vaig dedicar a inspeccionar la zona. Una estètica estranya, sens dubte, amb columnes de diferents formes i ubicacions amb dibuixos incomprendibles. Sembla mentida la quantitat d'informació que perdem quan ignoram. Pot semblar una bogeria, però quan arriba en Salvador, apurat, amb aquella actitud desperta que tenen els homes engrescats, i em fa cinc cèntims de tot allò, comprenc que no són columnes, sinó miradors estudiadament disposats per enfocar cada estrella; que els dibuixos incomprendibles són constel·lacions; que és una feina da estudiar i dissenyar tot això; que res no és per

atzar, ni per bellesa... Salvador Sánchez, director de l'Observatori Astronòmic de Mallorca, és un home amb qui no es pot estar només un horabaixa.

Salvador, com passam d'una garriga a un dels llocs més interessants que he vist mai? Com

comença la història de l'Observatori Astronòmic de Mallorca?

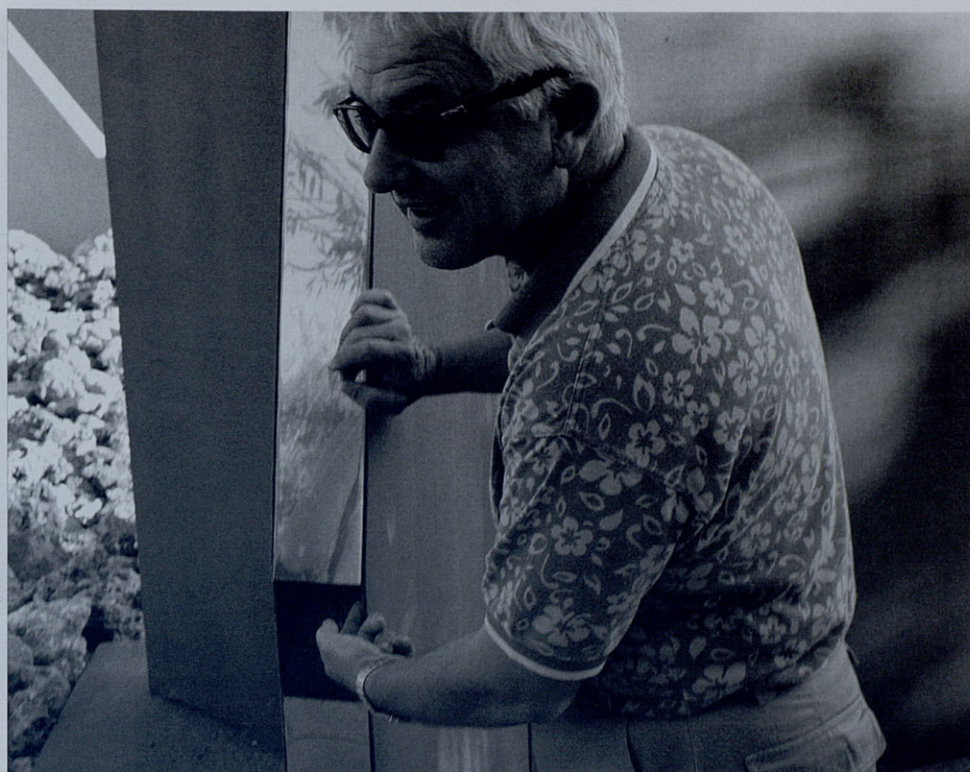
El concepte comença amb uns fòrums que fèiem a Palma sobre astronomia, univers i espai. Allà, un astrònom amic nostre, Ramon Compte, va aportar uns informes que demostraven que

Mallorca no era bona per fer-hi un observatori, ja que hi havia massa humitat, i les muntanyes eren massa baixes i estaven massa a prop de la costa.

Això ens va dur a un pensament molt clar: «Ja que els estrangers no estan disposats a fer un observatori aquí, fem-lo nosaltres.» Un observatori fundat per mallorquins; un projecte fet nostre, amb els nostres béns, diners i il·lusió. Enteníem bastant de robòtica i aleshores ja compràvem bon material. El 1988 vàrem presentar el projecte a la Conselleria d'Educació i va anar prou bé. Com et dic: el 1988 es presenta, el 1990 s'aprova i el 1991 s'inaugura.

I com va ser aquesta primera etapa?

L'any 1993 ja vàrem tenir col·lapse de visites. Anàvem saturats, sobretot de col·legis. Vàrem veure clar que no podíem continuar sense una aportació permanent de les institucions. Cap al 1995 o

1996, els diem que no podem estar així, que tancarem l'observatori al públic i continuarem amb la nostra feina diària.

I és que aquí hi ha una tasca vostra d'investigació que és gairebé més important que la d'obrir les portes al públic, no és cert?

Sí, hi ha dues parts molt clares, l'àrea d'investigació, l'observatori purament dit, que és el que ens té engrescats de veres, i l'àrea divulgativa, el planetari.

I què va passar després?

El 1997 arriba l'Astrosplai

i en dos anys més tornam a estar col·lapsats. Més o menys per aquella època presentam el projecte del planetari al Govern. Mentre s'ho pensaven –això sempre funciona així–, cada sis mesos nosaltres actualitzàvem el projecte. Finalment, el 1998 ens diuen que sí, el 1999 comença a haver-hi una

EL MIRALL
amb el suport de

Consell de Mallorca

ESTOP
ESTUDIS TOPOGRÀFICS

FOTOGRAFIA-TOPOGRAFIA-PROJECTES

- Plànols Topogràfics
 - Mesuraments
 - Replanteigs
- Fotografies aèries
 - Verticals
 - Panoràmiques
- Publicitat aèria
- Peritatges
- Valoracions
- Projectes agrícoles
- Estudis mediambientals

Plaça Rosselló, 4A, 3r - Tel. 971 72 33 56 Fax 971 71 89 01
www.estop.org E-mail: estop@estop.org

entrada de diners, el 2000 començam les obres i el 2003 inauguram.

I encara hi ha millors resultats, no és així?

Això és un èxit, hem fet totes les *poles* i hem guanyat tots els grans premis. I això que cobram! Som un dels pilars educatius de Sa Nostra i un referent a Europa i Espanya quant

a centre de ciència. I n'estam orgullosos, és clar que sí.

I per què penses que és així? Hi ha prou interès per la matèria? És per com ho teniu muntat, per la promoció que en feis?

Bàsicament per dues coses. El tema interessa, per descomptat, però la clau de l'èxit és que hi ha

Més de 150 anys cuidant el nostre futur

Sostenibilitat

força

arrels

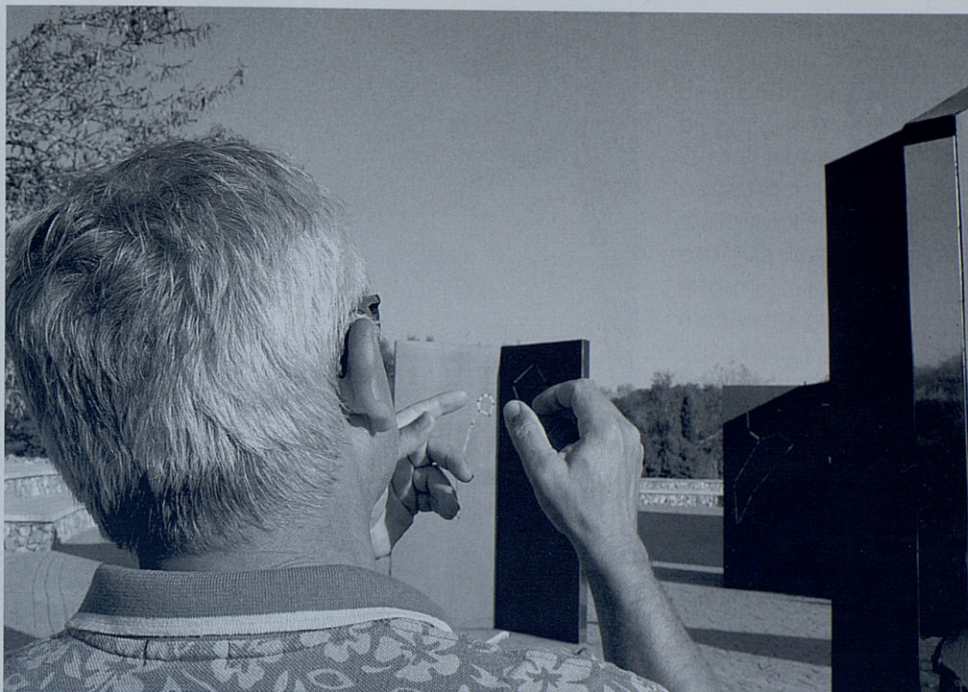
futur

Energia sostenible, un futur més segur

Des de sempre impulsam amb energia el desenvolupament sostenible i el futur de les nostres illes

E
gesa endesa

M'imagín, després de la demostració d'abans, que aquí res no és casualitat. Per què Costitx? Quines condicions ha de tenir el lloc que albergui un observatori?

L'OAM es troba a Costitx perquè és el lloc menys dolent de Mallorca; el planetari, òbviament, podria estar a qualsevol banda. El Pla de Mallorca té un efecte laminar de l'aire. És com una piscina que, quan està plana, és com un mirall, pots veure-hi una moneda de deu cèntims al fons. Si l'aigua es mou, no hi veuràs res. El cel de Mallorca no és transparent com el de La Sagra, a Granada, o el de les Canàries, però com

un gran equip de monitors, un equip molt qualificat en què jo no inter-

vinc, només de tant en tant. Fan molts de taller, en saben molt, tenen

molt bona interacció amb la gent, i tot això durant més de dues hores.

Ajuntament de Palma

PREMIS CIUTAT DE PALMA 2009

Premi Ciutat de Palma de Novel·la 2009
Llorenç de Villalonga [24.000 €]

Premi Ciutat de Palma de Poesia 2009
Joan Alcover [12.000 €]

Premi Ciutat de Palma de Crítica Literària 2009
Camilo José Cela [12.000 €]

Premi Ciutat de Palma d'Arts Visuals
Antoni Gelabert [18.000 €]

Premi Ciutat de Palma d'Animació Independent 2009
[12.000 €]

Beques d'investigació 2009: ciències naturals, humanitats i ciències socials, cultura popular i tradicional, i estudis de gènere. L'import de cada beca és de 6.000 €.

Més informació a:
www.tacostamlacultura.cat

tacostamlacultura
Regidoria de Cultura, Patrimoni
i Política Lingüística

És una cosa ancestral que sense calendari de llunes l'agricultura seria impossible.

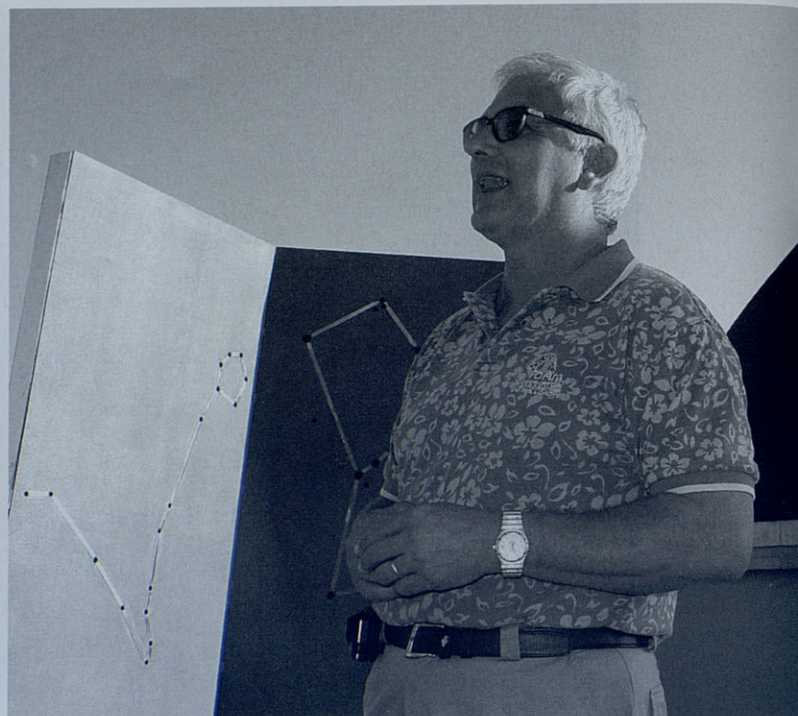

que està tan quiet pot donar molta potència, o almenys la suficient, i molt de contrast.

Si les condicions a Mallorca no són òptimes, quan dius que

l'OAM és un centre de referència nacional i internacional et refereixes a investigació?

En astronomia robòtica som líders europeus, indiscutiblement.

Com està conformat un equip de feina?

Hi ha un equip multidisciplinari format per vuit persones. Hi ha també personal de manteniment tècnic, dissenyadors de robòtica, informàtics, enginyers i becaris.

Sou gent molt engrescada i disciplinada,

enamorats de la vostra feina.

Una cosa és clara, a aquesta feina no hi arribes així com així. Observar el cel és molt agradable, carrega les piles. Ho dic ara i sempre. Per què creus que l'astronomia és una ciència tan popular? Perquè la duim a dins. La història de l'home, la civilització, és una història

**ELS
NOSTRES
POBLES**

suplement
d'EL MIRALL

amb el suport de:

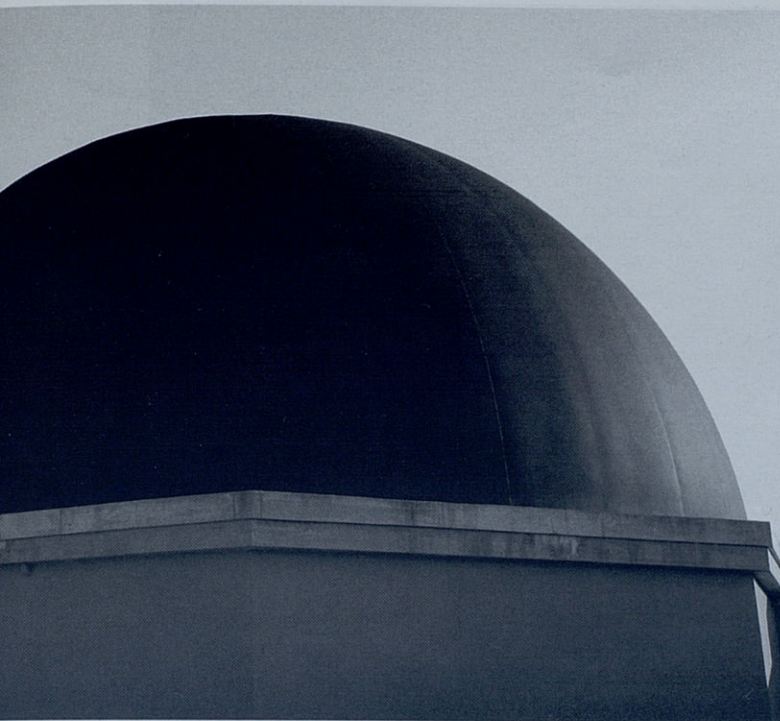

**Govern
de les Illes Balears**

Conselleria de Presidència
Direcció General de Comunicació

**GOVERN
de les ILLES
BALEARS**

www.illesbalears.cat

d'horror, sofriment, mort. Supervivència. La primera cosa que a l'home li dóna una mica de consol és el cel. Mirant-lo comença a comprendre les estacions, els calendaris..., fa previsió.

Com si se sabés mesurar el temps que duren les males ratxes i que sempre acaba venint la bonança.

Exacte, la tribu comença a saber que quan la Lluna ha passat quaranta vegades vindrà el fred, i després els animalons per matar. És una cosa ancestral. Pensa que sense calendari de llunes l'agricultura seria impossible. Mirar el cel és agradable, les constel·lacions, la lluna, els planetes..., però la feina d'investigació implica molt més que

això. Implica una àrea d'instrumental, una àrea de programari, una àrea de projecte que funcioni. És molt frustrant perquè fracasses molt. La part d'asteroides és un mal de cap! Maneges molta informació i amb moltíssima precisió astromètica. Els ordinadors no han de fallar.

I fallen?

És clar que fallen, i tant que fallen. Els ordinadors fallen i els telescopis cauen com rates. A veure, el material que feim servir és fiable, i ho atribuïm a massa hores de feina, nits senceres, hores i hores. Aquí tot és trepidant; el canvi ha de ser tan ràpid com el que fa un mecànic de fórmula 1, queda clar que per fer feina aquí no basta tenir un currículum extraordinari, és una qüestió d'actitud.

Quina és la part de la teva feina que més t'agrada?

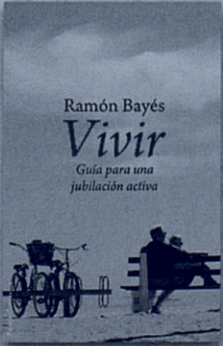
Tot. El que ens té més engrescats són els asteroi-

des. És una feina de prevenció. Prevenir els asteroides perillosos. Això no és una feina que es pugui fer de tant en tant. S'han de seguir sempre. N'has de descobrir tants com puguis cada dia per veure quins són perillosos. Càlculs, càlculs i més càlculs. Després això es posa en línia en menys de sis hores a Massachusetts, als Estats Units, i són ells els qui compilen totes les dades.

Què és el més difícil?

No desanimar-te quan les coses no van bé i no mai perdre la concentració. De totes maneres, perquè vegis com som de disciplinats, avui vespre (*l'entrevista es va fer a final d'agost*) hem complert l'objectiu anual que ens havíem proposat: 100.000 astrometries. S'ha de dir que hem tingut molt bon temps i els telescopis han fet feina a fons.

L'any 2009 és l'Any Internacional de l'Astronomia. Fa 400 anys

Ramón Bayés
Vivir
Guía para una jubilación activa

embat
LLIBRES

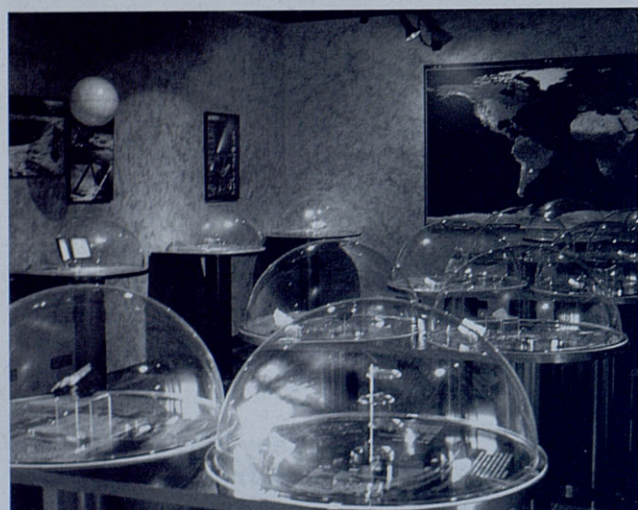
Converses amb el catedràtic **Ramón Bayés** i **Isabel Vizcaino** sobre el llibre "**Vivir, guía para una jubilación activa**"

Estau convidats a disfrutar de la xerrada i a participar. En acabar servirem un refrigeri.

Dia 14 d'octubre a les 19.30h. a la llibreria Embat.

Passatge Comercial Papa Joan XXIII, 5E | 07002 Palma
Tel 971 713 350 | info@embatllibres.com | www.embatllibres.com

www.embatllibres.com

que Galileu va apuntar el cel per primera vegada amb un telescopi. Quin tipus d'activitats es fan durant aquest aniversari?

Moltes coses. Ara fan una fira al Centre de Cultura Sa Nostra. És una idea molt bona, hi posen un planetari mòbil de 50 places, una exposició de Galileu i tres monitors. És la primera vegada que es fa i fa temps que es podria haver fet. És una

iniciativa molt bona, tot idea de Toni Sorà, ell ho ha mogut tot. És un gran home, i un entusiasta del tema.

I en aquest aniversari tan emblemàtic, no trobes que l'home podria tornar a la Lluna i celebrar-lo allà?

Ah, no ho saps? N'hi han pujat 22 aquesta vegada. Són allà a dalt, passant-s'ho d'allò més bé. (Riem.)

GRUP ava

Viajes

Martel

BAL. 029 M/D

**PONT DE
LA CONSTITUCIÓ
DESEMBRE 2009**

**PRAGA DEL 4 AL 8 DE DESEMBRE 560 EUROS
ISTANBUL DEL 4 AL 8 DE DESEMBRE 556 EUROS
DUBROVNIK DEL 4 AL 8 DE DESEMBRE 599 EUROS**

**ESPECIAL NOVA YORK
SORTIDA DES DE MADRID
5 DE DESEMBRE (7 NITS)
1.508 EUROS**

**SORTIDA DES DE BARCELONA
6 DE DESEMBRE (6 NITS)
1.240 EUROS**

taxes incloses

Oms, 50 · Ap. de correus 696 · 07003 · Palma (Mallorca) · Tel. 971 72 38 42 · Fax 971 72 69 42 · A/e: ventas@viajesmartel.com

si no tens **[M]** no tens **tota** la tele

[M] TV Mallorca | ara en TDT tvmallorca.net

[miscel·lània]

JAUME LLADÓ

Joan Guasp presentà «Animus locandi»

Ara fa vint-i-cinc anys que va néixer el setmanari *El Temps*, una publicació en català editada a València gràcies a la tasca d'Eliseu Climent. Durant aquests anys, *El Temps* ha creat i consolidat un espai comunicatiu que no existia als Països Catalans. Avui en dia encara hi ha pocs mitjans que tinguin com a referència el tractament igualitari del que succeeix a tots els Països Catalans. Tot va començar com una dèria personal d'Eliseu Climent, que molt aviat va veure com un grup de gent cada vegada més nombrós li donava suport. Després d'una campanya de captació de recursos, es fa formar una petita redacció que va començar a fer *El Temps*. Anys més tard, va obrir delegacions a Barcelona i a Palma i corresponsalies arreu del país i, a mesura que millorava la seva informació, anava modernitzant la seva infraestructura. Avui en dia *El Temps* disposa d'una redacció moderna i una pàgina web.

Aniversari de Joves de Mallorca per la Llengua

El passat dimecres 10 de setembre se celebrà el quinzenès aniversari de Joves de Mallorca per la Llengua. L'acte consistí en una trobada entre les diverses generacions de joves que han passat per l'associació que acabà amb un sopar al Restaurant S'Escoxador de Palma i una actuació musical del grup de rumba Ai Ai Ai.

L'entitat, que va néixer el 1994 sota l'aixopluc de l'Obra Cultural Balear, ben aviat va aprendre a caminar tota sola. Al llarg d'aquests quinze anys, ha estat protagonista de tota una sèrie d'actuacions a favor de la llengua cata-

lana que han aconseguit cridar l'atenció i, sovint, invertir tendències negatives. Basta recordar, com a principals fites, l'organització de l'Acampallengua, la creació de la primera oficina de drets lingüístics, les campanyes per potenciar el català en el comerç i per conscienciar els turistes sobre la realitat lingüística de Mallorca, la col·laboració en les diades per la llengua, i moltes altres activitats que han servit per fer més present la nostra llengua en molts d'àmbits, però especialment en el món juvenil.

Reconeixement de mèrits a Gori Mir

El passat divendres 28 d'agost, l'Obra Cultural Balear de Campos va oferir un homenatge al pensador, advocat i polític Gregori Mir Mayol.

L'acte va comptar amb una gran assistència de públic.

Participaran a l'acte Bartomeu Colom, jurista; Pere Fullana, historiador i polític; Antoni Marimon, historiador; Joan Juan, regidor de Cultura de Campos, i Pere Ollers, de la delegació de l'Obra Cultural Balear a Campos. Clogué l'acte el batle de Campos, Guillellem Ginard. Tots els intervinents lloaren la vàlua de l'obra de Gori Mir i en destacaren diversos aspectes, especialment els dos toms de *El mallorquinisme polític* i els seus treballs sobre Joan Mascaró i Fonès i Miquel dels Sants Oliver. També parlaren de la seva relació amb el municipi i amb Damià Huguet, i del seu paper com a pensador del nacionalisme. En el transcurs de l'acte li lliuraren una escultura de Ferran Aguiló que representa les quatre barres. Gori Mir està en possessió de la Creu de Sant Jordi de la Generalitat de Catalunya i ha estat guardonat amb el Premi Miquel dels Sants Oliver dels Premis 31 de Desembre de l'Obra Cultural Balear.

[el semàfor]

VERMELL

A la guàrdia civil i al delegat del Govern espanyol a les Balears, Ramon Socias, per l'agressió física de què va ser objecte Iván Cortés per parlar en català. L'atac s'afegeix a molts d'altres casos que no ens hem cansat de denunciar durant els darrers anys. Ni l'arribada de la democràcia ni l'Estatut d'autonomia ni la Llei de normalització lingüística han servit per evitar que els cossos i forces de seguretat es comportin com agents hostils envers els ciutadans que fan servir la llengua catalana. El mateix es pot dir d'actituds com la del delegat del Govern, Ramon Socias, que ha promès en nombroses ocasions que els cossos policials respectarien el dret a parlar en català. Fins ara amb el resultat que han crescut els atacs als catalanoparlants per part de la policia i la guàrdia civil.

GROC

A l'Ajuntament de Palma, per la manca de criteri en els indicadors de les obres que travessen la ciutat. El fet que els cartells siguin provisionals no és cap excusa per incomplir la Llei de normalització lingüística, que obliga a senyalitzar sempre en català. Aquest precepte s'incompleix a Palma en molts de casos. Aquestes vacil·lacions entren en contradicció amb els progressos que ha fet l'Ajuntament de Palma en altres àmbits i que també cal reconèixer.

VERD

Al programa de parelles lingüístiques impulsat per Paraula. Centre de Serveis Lingüístics. La iniciativa ha aconseguit un èxit notable de participants, tant catalanoparlants com aprenents, i és una manera senzilla de promoure l'ús de la nostra llengua entre persones que en tenen un coneixement molt bàsic. Les parelles lingüístiques són una de les vies que s'han de fomentar per promoure la integració lingüística dels nous mallorquins.

OFICINA DELS DRETS LINGÜÍSTICS

L'Oficina dels Drets Lingüístics és un mecanisme de defensa contra les agressions lingüístiques pel fet d'expressar-se en català. Si heu patit alguna agressió o discriminació per raons de llengua, podeu fer-ho arribar a l'Oficina pels mitjans següents:

Correu electrònic: drets@ocb.cat

Correu postal: Oficina dels Drets Lingüístics

C. del Pare Bartomeu Pou, 31, baixos

07003 Palma

Telèfon: 971 723 299

[racó econòmic]

L'alegria de les xifres

BIEL MATAS

Va ser a partir de la transició democràtica que les xifres i les informacions econòmiques agafaren un especial paper en els mitjans; fins llavors, la gent, amb malfiança, no n'anava especialment endarrer..., i amb la llibertat escatimada no importa explicar que les informacions eren escatimades.

Els anys han passat, i l'avés de escoltar i llegir explicacions numèriques s'ha fet molt present i indefugible. Ara bé, el que darrerament hi ha, els últims anys i sobretot actualment, és una verborrea i una allau descontrolada de números, indicadors, percentatges i quantificacions que, sense implicar una anàlisi massa acurada, provoquen el dubte, la desconfiança, la confusió o el desconcert.

A mi em fa la impressió que molts de portaveus (així com els mitjans que ens transcriuen les dades, sovint amb errades) ens fan arribar una *repasada de números* que en gran manera no solen ser aclaridors. Amollada la carretada de xifres, tot sembla ben endreçat.

Prest entram en contradiccions, comprovacions que no ens quadren, i la cosa s'embulla amb l'ús d'eufemismes i els temibles *números globals* o *estimació global*. Tota quantitat, tot pressupost, vol un rigor, perquè un número *toca* ser exacte, i ens trobam que *s'estima*

allò que no importaria i a l'inrevés.

Convindrem que, políticament, els números són instruments d'hipocresia que tant maneja l'oposició com qui governa. Tot plegat pinta un mapa no aclaridor que la població a vegades no qüestiona perquè no sap ben bé l'abast efectiu de la situació, però sí de la seva realitat.

Molt o poc?, ajustat o no?, suficient o escàs?, incògnites que no s'aclareixen amb un valor absolut, i caiem en la demagògia d'emprar xifres que no se sostenen. Com a exercici, comprovau la coherència de dades que implica el desplegament de futures lleis (la de dependència n'és un cas), i és patent la falta de rigor. I no en parlem, del manipulat finançament autonòmic.

L'impacte mediàtic dels números és sorprenent si parlem d'indicadors de vendes del que vulgueu o de tot allò relacionat amb places hoteleres, legals o il·legals, estades de temporada i marges obtinguts... Per no parlar dels números de la corrupció. I podríem no reduir-ho al camp econòmic: recordem la *interpretació* postelectoral dels vots i tants de casos més.

De què serveix tanta informació aritmètica i econòmica si quan arriba ja troba tothom exhaust i desbordat per la bavarada de xifres que corren i corren davant la nostra perplexitat?

Setze entitats reben ajuts de "SA NOSTRA"

per a projectes de voluntariat social

La primera convocatòria de voluntariat de l'entitat ha atorgat un total de 60.000 euros

"SA NOSTRA" ha atorgat els ajuts per a projectes de voluntariat social a setze entitats sense ànim de lucre que desenvolupen activitats en el camp de l'acció social a les Illes Balears. L'objectiu és contribuir a resoldre les necessitats socials i a potenciar valors personals entre la població.

El foment de la generositat, la gratuïtat, l'oci útil i compartit, la igualtat de drets per a tots els ciutadans, el contacte i la convivència intergeneracional són l'objectiu d'alguns dels objectius de la primera convocatòria de voluntariat social que impulsa l'Obra Social de "Sa Nostra".

En l'àmbit de la sensibilització i la captació de voluntaris, Creu Roja

Espanyola Illes Balears ha rebut 4.000 euros per desenvolupar el projecte «Ara més que mai, és l'hora del voluntariat». L'Associació Pa i Mel durà a terme «Banc del temps» amb una aportació de 3.000 euros per part de "Sa Nostra". Aquesta mateixa dotació ha rebut el Club Esportiu Blau per adquirir equipament per als voluntaris, en l'apartat de despeses de voluntariat, inclòs a la convocatòria de l'Obra Social de "Sa Nostra".

La selecció dels projectes s'ha fet d'acord amb els criteris de promoure la incorporació de nous voluntaris a les tasques de l'entitat (administració, atenció al públic i als usuaris, intervenció qualificada, captació de nous voluntaris, captació de fons i patrocini) i de formar els nous voluntaris sobre els distints aspectes del voluntariat i les tasques que ha de desenvolupar.

La formació i la sensibilització de voluntaris són àmbits prioritaris

Amb la TDT, hi haurà més canals en la nostra llengua que amb la televisió analògica

ANTONI MANCHADO LOZANO

El 30 de juny, a les 13.20 hores, es va produir l'anomenada *apagada analògica* de la televisió a Menorca i a Eivissa, tal com estava previst.

Això significa que els centres emissors de televisió varen cessar les emissions analògiques i a partir d'aquell moment únicament varen emetre el senyal de Televisió Digital Terrestre, la TDT.

Aquest és un fet sense precedents en la història de la televisió. Es va acabar amb una tecnologia antiga i obsoleta, l'analògica, per donar entrada definitiva de la televisió a l'era digital. Una clara assignatura pendent, en un món digital com el nostre.

L'últim gran canvi que va afectar la televisió fou el pas d'aquesta del blanc i negre al color. El canvi amb el qual ens enfrontem aquest any supera, per la complexitat que im-

plica, aquell canvi, ja que en els anys setanta varen conviure les dues tecnologies, és a dir, encara que les emissions de televisió eren en color, qui tenia un aparell no preparat continuava veient-la en blanc i negre.

El pas a la TDT és distint, és més complicat: una tecnologia acaba i en comença una altra de diferent. No és possible la convivència.

Entrem, doncs, a l'era de la TDT, la televisió digital terrestre. Una nova televisió amb més canals, de qualitat d'imatge i so molt superiors al sistema analògic, i que en poc temps ens permetrà interactuar amb les televisions, obtenir informació de tota mena, participar en enquestes i concursos..., en fi, tot el que comporta l'era digital, a la qual cosa ens estam acostumant d'una forma tan natural que sorprèn.

Hem superat el compromís que

marcava la llei del 98% de cobertura. A Menorca i Eivissa arribem a més del 99% del territori. I a Mallorca en el moment de l'apagada analògica, el 31 de desembre d'aquest any, també se superarà.

El Govern de les Illes Balears ha aprofitat aquest canvi cap a la TDT per fer una sèrie d'inversions i augmentar la cobertura de la televisió. Això suposarà que al final d'aquest procés a molts de llocs on no es veia la televisió analògica, o es veia malament i amb *neu*, amb els nous centres emissors que el Govern està construint i una nova solució a través del satèl·lit la TDT sí que es veurà.

És probable que tot i així, a partir del moment de l'apagada analògica, sorgeixin problemes. Que n'hi hagi amb un canvi tan extrem és lògic i normal, l'important és tenir mecanismes ràpids i efectius per

solucionar-los. Per això, hi ha un procediment per donar resposta a possibles problemes de la ciutadania en el telèfon 901 201 004 (24 hores) o al web www.multimediaib.es.

D'altra banda, i fent referència a algunes polèmiques sobre les emissions o no de televisions en la nostra llengua, vull deixar clar que a poc a poc s'estan ampliant en TDT. A més d'IB3 i les locals i insulars, ja hi ha un acord amb la Generalitat de Catalunya i es veuen TV3cat i 3/24.

L'única diferència entre TV3 nor-

mal i TV3cat és que aquesta darrera no emet continguts externs contractats, (com, per exemple, pel·lícules americanes, sèries, futbol...), o sigui, aquells adquirits per la FORTA (Federación de Organismos o Entidades de Radio y Televisión Autonómicos), per una raó molt clara, i és que qui en té els drets és IB3 i, per tant, els emet, més tard o més d'hora, la televisió de la nostra comunitat, normalment doblades a més per la mateixa TV3. Crec que és ne-

cessari, a més, potenciar la nostra televisió autonòmica pública, sobretot ara que és 100% en català (des de 2007), perquè som conscient que el nostre país no estaria normalitzat sense això.

D'una cosa hem d'estar segurs, i és que la TDT és una clara oportunitat per augmentar canals en llengua catalana. Estic ben convençut que quan acabi el procés d'arribada de canals de TV a la TDT hi haurà més oferta de televisió en català que la que hi havia amb la televisió analògica.

El compte enrere cap a la TDT arriba al final. És essencial que qui encara no ho hagi fet es prepari a Mallorca per a l'apagada analògica, i per tant adquireixi un descodificador TDT i hi adapti la seva antena si és necessari. Cal no esperar al darrer moment i així evitarem problemes de subministres o disponibilitat d'antenes.

Finalment, vull, de forma especial, agrair al ciutadans i ciutadanes l'esforç exemplar que estan demostrant adaptant-se a aquest canvi. La nova tecnologia, la pluralitat de canals nous, la millor imatge i so i les grans possibilitats que arriben, s'ho paguen. La TDT val la pena.

Antoni Manchado Lozano és director general de Tecnologia i Comunicacions del Govern de les Illes Balears.

La revista per als més joves
feta a les Illes

VISITA'NS
AL WEB

www.esquitx.cat

subscriu-t'hi!

GRAN!
SUPER!
REI!
VISCA!
GUA!
I AQUESTA ALEGRIA?

ELS HA REGALAT A TOTS UNA SUBSCRIPCIÓ A L'ESQUITX!

Llibres de tardor

BIEL MESQUIDA

ELS LLIBRES DE LA TARDOR. Una pluja reconstituent m'ha deixondit de la lectura d'un excel·lent dossier sobre «Dietaris i dietarisme» de la revista *L'Espill*, número 30, que m'havia fet sobrevolar comentaris, crítiques i estudis de dietaris tan estimats com els de Josep Pla, Marià Manent, Joan Fuster, J. V. Foix, Pere Gimferrer i Guillem Simó, entre d'altres. La frescoreta i aquesta olor de terra ben resseca que es banya m'ha fet agafar els tapins cap a l'ordinador per posar en net unes notes de lector que puguin orientar els meus lectors sobre una sèrie de llibres que he llegit, llegesc o llegiré. Ja sabeu que la relació amb el llibre de cada llegidor és sobirana, i de vegades he escrit sobre algun llibre que no havia llegit (vull dir llegit a fons, rellegit, sinó fullejat, tastat, llepoliejat...) amb més lucidesa i claror que mai.

D'aquesta *rentrée* d'ara mateix recoman amb entusiasme *Els jugadors de whist* (Editorial Empúries), de Vicenç Pagès. Una novel·la per assaborir amb un tast de nombrosos llenguatges (dietari, crònica, argot, metanarrativitat, intertextualitat, llistes, etc.) i una trama que funda un fresc realista de tres generacions de Figueres entre els anys setanta i l'actualitat. Els trenta anys darrers vists per un escriptor amb una altíssima sensibilitat per la llengua i una contera empeltada de músiques que t'arrossegueu i et sedueixen.

Una tragèdia francesa (L'Avenç), de Tzvetan Todorov. Aquest crític, historiador i filòsof que per un atzar viu un any devora el poblet francès de Saint-Amand-Montrod descobreix accidentalment per una notícia del diari l'existència d'una matança indignant que datava de

t e n d è n c i e s
[llibres]

l'època de l'ocupació. Aquest llibre és el fruit de la recerca que fa l'autor al voltant d'aquest fet. La resistència, els milicians, els col·laboradors, la població civil i l'exèrcit alemany són els personatges que es mouen l'estiu de 1944 en una guerra civil secreta entre francesos. Aquí hi ha l'originalitat de la feta. L'heroisme, la misèria, la traïció, la mediocritat, les represàlies, tot això contat amb un senzillesa i una força admirables.

El país que he escollit (Edicions del Salobre), de Robert Graves. Antologia extraordinària bilingüe, anglès-català, a cura de Josep M. Jaumà amb la col·laboració de Lucía Graves. 160 poemes seleccionats dels 1.202 que va escriure Graves. L'autor que va viure 46 anys a Deià, la qual cosa va ser molt important per fer i entendre molts dels seus versos, és un dels cims del realisme literari anglès al costat de veus com Frost, Yeats, Hardy i Larkin. Graves, amb una magnífica capacitat imaginativa, agafa les grans tradicions grecollatina i judeocristiana, les enriqueix i les converteix en modernitat. Enhorabona a Edicions del Salobre per aquesta joia d'alta literatura: un clàssic nostre.

LES VEUS DE PAMANO: UN NOVEL·LOT AMB LA GUERRA INCIVIL DE FONS. Puc assegurar per experiència pròpia que escriure amb personatges i històries de la República i la guerra del 36 no és gens bo de fer malgrat que aquests darrers anys hagin aparegut moltes de novel·les en què aquesta època forma la trama principal. I, a més a més, crec que el segle xx i, especialment, les seves guerres i postguerres formen el paisatge històric en el qual vivim i que és una pedrera extraordinària per a qualsevol escriptor. Jaume Cabré s'ha enfrontat amb la complexitat i la duresa d'aquella època que ha ficcionat amb verisme i força i ens n'ha mostrat els efectes, que arri-

Vicenç Pagès Jordà Els jugadors de whist

ben fins a la vorera de la nostra actualitat. I n'ha sortit amb *Les veus de Pamano* (La Butxaca, Proa), amb 622 pàgines d'una lletra engrescadora que constitueixen un fresc impressionant, viu, enrotllador, crític, d'una subjectivitat tan objectiva com la multitud de personatges que ens diuen la seva veritat personal i amb una trama suggerent i plena de meandres. Se n'ha desfet bé amb la llavor d'aquestes cartes que una mestra normaleta i espavilada, Tina, troba en un edifici escolar del poble de Torena que han d'esbucar. Desfent la troca d'aquest descobriment coneixerem els humans que es movien, i es mouen, al Pirineu parlarès: maquis i falangistes, gent de pagès i gent de diners, assassins i lluitadors, persones covardes i herois col·lectius, tota la grisor, i l'horror, del franquisme contat amb una peripècia tan ben tramada que et fa agafar el llibre com si fos una novel·la d'aventures. Cabré és un magnífic narrador que sap manejar els fils d'aquest tapís que pinta en nombroses direccions, i mena el suspens pels territoris que aconsegueixen seduir el lector perquè hi vegi clar,

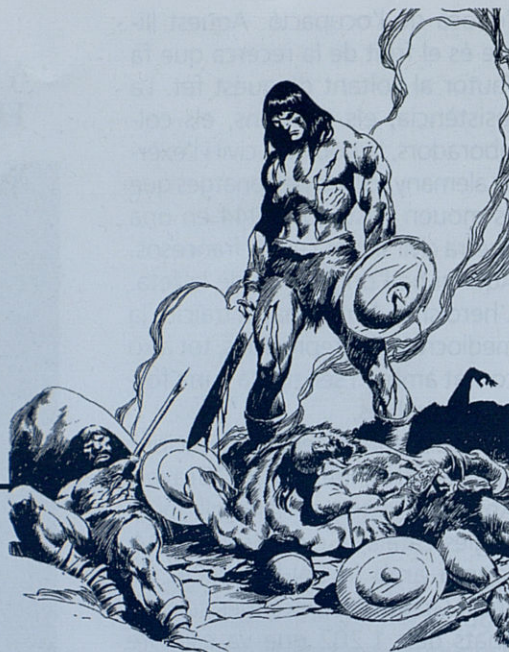
perquè entengui el garbuix de tot un poble. Cabré té cura dels detalls més ínfims i el seu llenguatge posseeix la utilitaritat de la cantarella conjugada amb l'orfebreria d'un muntatge, i tot perfumat amb la difícil sensibilitat per la llengua. Si de vegades li trob una excessiva linealitat sé que aquesta forma part del fil narratiu que Cabré vol sempre tens, tibant, bategant. La senyora Elisenda Vilabru, Oriol Fontelles, Valentí Targa, l'Eliot, la Tina, el Jordi, l'Arnau, l'advocat Romà Gasull, Jaume Serrallac, mossèn August Vilabru, el Marcel, són personatges que t'entren en vena, d'aquells que, quan tanques els llibres, saps que recordaràs molta d'estona perquè t'han tocat a fons gràcies a la mestria d'un bon escriptor. Hi ha tots els sabers de la gran tradició novel·lística del xix conjuminada amb la saviesa del muntatge cinematogràfic d'un film del segle xxi: i tot això amb lletra de la bona. Crec que el lector en surt *catartitzat* després de fer una lectura tan fonda com entretinguda. I aconseguir tants d'efectes fa del llibre de Cabré tota una proesa. Ah! I fa rellegiguera.

Les exposicions del Solleric

TEXT: JOSEP MARIA ALAMINOS

Il·lustració de Big John Buscema.

Amb motiu de la nova edició de la Nit de l'Art, s'ofereixen propostes atractives que ocupen les galeries d'art i els espais institucionals de Ciutat. El Casal Solleric presenta quatre mostres que atreuen l'atenció de l'espectador, àvid de sensacions estètiques inusuals i atractives, i que li permeten abstréure's per moments de la monotonia o la crisi que patim. A la planta noble, Amparo Sard proposa una revisió de la seva obra dels darrers cinc anys; a la planta entresòl hi trobam la particular visió del fotògraf Malick Sidibé; a la planta baixa, el dibuixant Big John Buscema ens desplega les seves historietes i il·lustracions i, per últim, a l'Espai Quatre la instal·lació d'Esther Ferrer convida a utilitzar l'olfacte.

tendències

[art]

Instal·lació d'Amparo Sard.

Amparo Sard. Dubte i angúnia

La trajectòria artística d'Amparo Sard (Son Servera, Mallorca, 1973) es consolida dia a dia en l'àmbit nacional i internacional. Sard és llicenciada en Belles Arts per la Universitat de Barcelona, on actualment és professora del Departament de Pintura. Ha fet un màster a l'Art in Media Studies de la New School University de Nova York. També ha dut a terme estudis de multimèdia i edició de vídeo a la Universitat Politècnica de Barcelona, MECAD, ESDI i a Barcelona Centre de Tecnologies.

L'any 2000 obté el Premi Ciutat de Palma i el Premi Internacional Deutsche Bank (Berlín). Exhibeix obra al Museu de Guernika i a la Torre de ses Puntes de Manacor. La seva obra s'ha exposat a Palma, Eivissa, Estrasburg, París, Tòquio, Miami..., a més de múltiples fires internacionals. La seva

darrera individual a Mallorca fou a la Galeria Ferran Cano, l'any, 2007. El 2008 exposa «From the doubt to the mistake» a la Galeria Grussemeyer de Bèlgica. El 2009 ha presentat una mostra individual a la Galeria Rena Bransten de San Francisco (EUA), i ha participat a les col·lectives «I have a dream» (exposició homenatge a Martin Luther King, a Nova York), a la White Box Gallery de Nova York i a la mostra «Order, Desire, Light» a l'Irish Museum of Modern Art. Té obra a col·leccions com les del MOMA i el Guggenheim de Nova York, el Deutsche Bank, la West Collection de Nova York, el Taylors Museum d'Holanda, el MIART de Milà, ARTIUM del País Basc, la Col·lecció Testimoni de La Caixa a Barcelona, la Fundació Pilar i Joan Miró o el Museu Es Baluard de Palma, entre d'altres.

L'obra d'Amparo Sard, les seves

fotografies, els seus vídeos, les instal·lacions o els quadres *brodats* amb forats, comuniquen la tramòia que hi ha en el decurs de l'existència, la recerca de la identitat pròpia. Una lluita que passa per l'angúnia de la indecisió i el dubte. Són moments eterns, en què la possibilitat de triar entre opcions diferents accentua l'efecte d'angúnia, i ens enfronta amb una realitat que va més enllà de l'àmbit ens què ens sentim segurs i ens aboca a una lluita constant.

Malick Sidibé. Retrats d'esperança

Malick Sidibé (Soloba, Mali, 1936) estudià artesania a Bamako, i va aprendre la tècnica de la fotografia artesanal com a empleat en un estudi francès. De 1957 ençà, treballa com a reporter de festes i esdeveniments, abans d'obrir el seu Studio Malick a Bagdadji, un concorregut barri de Bamako. Al contrari que altres fotògrafs, Sidibé s'interessa per la joventut urbana de Bamako, immersa en l'eufòria de la independència del país, obtinguda el 1960. Malick Sidibé es converteix tot d'una en el cronista d'aquesta cultura, no com a observador a distància, sinó des de dins, com un dels seus membres.

L'exposició del Solleric se centra en una selecció dels retrats d'estudi de Sidibé. A la recerca del seu lloc en una societat maliana en plena modernització, els joves s'acosten al seu estudi perquè tenen alguna cosa per ensenyar i en volen deixar constància per a la posteritat; un rellotge nou, un nou vestit, calçons nous, una nova motocicleta o una nova al·lota, però també el seu talent de *dandi*, de boxador, d'home de negocis o, fins i tot, una amistat profunda o l'augment de la família. Les imatges del seu taller de fotografia alliberen una espontaneïtat pròxima a l'estètica del reportatge. El petit escenari de l'Studio Malick es converteix així en passarel·la sobre la qual es presen-

ta i es fixa un ideal abans que la realitat es faci present, i on modernitat i tradició es donen sovint la mà.

Des del seu redescobriment, en un dels primers Rencontres Africaines de la Photographie a Bamako, el 1994, l'atenció posada en l'obra fotogràfica de Malick Sidibé no ha cessat de créixer, tant en el món de l'art occidental com entre els joves fotògrafs africans. I les seves fotografies es mantenen vives no tan sols com un entranyable monument a l'esperança, a l'alegria de viure, sinó també com un testimoni que altres històries són possibles.

Big John Buscema. Herois de llegenda

John Buscema (Nova York 1927-2002) es va sentir atret per les històries quan era infant, i es dedicà a la il·lustració comercial fent portades i vinyetes per a revistes. Més tard, aconsegueix un lloc fix a

Timely (després a Atlas, i després a Marvel), a final de la dècada de 1940, fent historietes de tot tipus de gèneres.

La primera historieta firmada per Buscema és *They Had Robbery Lincoln's Grave*, amb guió de Stan Lee. Amb la crisi de la indústria del còmic nord-americà durant els anys cinquanta, Buscema va tornar a la publicitat el 1958. Stan Lee el va reclamar de nou el 1966, i inicia així la seva ja històrica carrera treballant en el gènere dels superherois, des que va substituir Jack Kirby en una historieta protagonitzada per Nick Fury. Durant els anys seixanta va agafar fama amb els seus treballs a *Incredible Hulk* i *Namor the sub-Mariner*, gran consideració a *Silver Surfer*, i glòria a *Fantastic Four*, *The Mighty Thor* i *The Avengers*. Buscema seria identificat sobretot amb un heroi sense superpoders: *Conan*, amb les sèries del qual *Conan the Barbarian*,

des de 1973, i *The Savage Sword of Conan*, des de 1974, va aconseguir els seus majors èxits.

Entre 1970 i 1990 Buscema va ser un model a seguir entre els dibuixants de l'editorial Marvel, i es va convertir en el perfecte exemple d'autor prolífic i incansable. Els anys vuitanta dibuixa el mutant *Wolverine*, i el 1996 decidí retirar-se, però tornà a Marvel per dibuixar d'una manera sorprenentment vigorosa tant superherois (*Thor*, *Galactus The Devourer*) com bàrbars (*Conan the Barbarian*. *Death Covered in Gold*). El seu darrer treball al món del còmic fou sobre guió d'Stan Lee a *Superman*, de DC.

L'obra de Buscema és avui un referent per als amants del còmic. La seva mestria en el tractament dels rostres i en l'elasticitat del cos, carregant-los d'expressivitat, ha fet que els personatges sorgits de la seva ploma adquireixin dimensions dramàtiques difícilment superables.

LLIBRES DE TOTS
ELS PAÏSOS
CATALANS

LLIBRES INFANTILS
I JOGUINES

LLIBRES DE TEXT

DISCS I CASSETTES

SERVEI DE LLIBRES
ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5 - Tel. i Fax 971 71 38 21
07002 Palma (Mallorca) - quart_creixent@quartcreixent.cat

Arts

XISCO

Gràfiques

carrer del baix riera, 1 - a
tel / fax: 971 47 57 54
07008 Palma de Mallorca

Fotografia de Malick Sidibé.

Instal·lació
d'Esther Ferrer.

Esther Ferrer. Efluvis de la memòria

L'artista Esther Ferrer (Sant Sebastià, 1937) és una de les pioneres de la *performance* a Espanya, i ha estat membre de dos grups d'especial influx en la plàstica contemporània, ZAJ (dissolt el 1996) i Fluxus, dedicades fonamentalment a les *performances* o l'art de l'acció, que Esther Ferrer defineix com «un híbrid en les arts plàstiques», però també és autora d'una obra que exposa regularment.

Esther Ferrer va crear, a principi dels seixanta, al costat del pintor José Antonio Sistiaga, el primer Taller de Lliure Expressió, i ha reflectit la seva obra plàstica en fotografies treballades, instal·lacions i quadres basats en la sèrie de nombres primers o objectes. L'any 1999 representa Espanya, amb Manolo Valdés, a la Biennal de Venècia. Són triats perquè representen, des d'opcions diferents, l'oposició a l'es-

tètica academicista franquista i al modernisme institucionalitzat a partir dels seixanta.

Resident a París des de començament dels setanta, va ser guardonada el 2008 amb el Premi Nacional d'Arts Plàstiques, per la seva rellevant trajectòria artística. Com a artista plàstica, el seu treball ha estat exposat a museus com el Reina Sofia, la Staatsgalerie de Stuttgart, el Koldo Mitxelena de Sant Sebastià o el Centro Andaluz de Arte Contemporáneo de Sevilla. Amb les seves *performances*, ha participat a nombrosos festivals tant a Espanya com a l'estranger: Alemanya, Itàlia, Suïssa, Bèlgica, França, Dinamarca, Noruega, Anglaterra, Holanda, Polònia, Eslovàquia, República Txeca, Hongria, Bulgària, Anglaterra, Estats Units, Canadà, Mèxic, Cuba, Brasil, Tailàndia, Japó i Corea, entre d'altres.

En els seus treballs hi predomina

la preocupació pel temps, l'espai i la presència humana, habitualment la seva pròpia. A l'Espai Quatre del Casal Solleiric, Esther Ferrer ens introdueix en un món d'efluvis que emanen de diferents tipus de begudes alcohòliques, element invisible que ens transporta a temps i espais inconcrets que formen part de la nostra memòria individual.

Amparo Sard.
Impasse. Obres 2004-2009.

Malick Sidibé.
Retrats.

Big John Buscema.
Historietes i dibuixos (1927-2002).

Esther Ferrer.
La parte de los ángeles.

Casal Solleiric, Palma.
Fins al 8 de novembre.

Passejada literària per Formentera

TEXT I FOTOS: GASPÀR VALERO

Far de sa Mola.

[itineraris]
tendències

Quan el vaixell d'Eivissa supera els Freus, amb l'illa de l'Espalmador a babord, i s'acosta al port de la Savina, amarats de saladina i de llum, evocam el poema «Formentera» (1958), de l'eivissenc Marià Villangómez: «Llunyana i just a tocar, / sola i fent-nos companyia, / cap a la part de migdia / Formentera ens clou la mar. / I entre ribera i ribera, / amb un rosari partit / d'illots que treuen el pit, / resta la mar presonera, / terrassa del mariner, / íntim quintà de les illes, / blau laberint de cruïlles / que doble costa reté.»

Desembarcam a la Savina i ens deixam conduir per l'escriptor empordanès Josep Pla, que escribí sobre la Pitiüsa petita la prosa «Estat de la felicitat a Formentera» (1925): «A Formentera vaig arribar a enyorar la ciutat, vaig enyorar la vida dolorosa de les grans ciutats, i a mesura que l'enyorament m'anà envaint vaig anar comprenent que flotava sobre l'illa la pura felicitat.»

Baltasar Porcel dedica a Formentera un capítol del llibre *Les illes, encantades*. Abans d'agafar el vehicle cap a Sant Francesc, recordam algunes afirmacions de l'escriptor andritxol, recentment desaparegut: «Formentera, al sud de l'arxipèlag, és la més africana i l'última de les

illes. Una illa vertaderament illa, un bocí de terra voltat d'aigua, envaït per l'espai obert. La llum de Formentera, una llum blanca i engegadora, inundant una atmosfera seca i solar, és la característica bàsica de l'illa. Els dies de vent del nord, tramuntanades i gregals, l'aire cobra una netedat vibràtil, de lluminositat al·lucinada.»

A la sortida de la Savina, en direcció a Sant Francesc, a la dreta observarem unes construccions en runes. Es tracta del Campament, on hi hagué entre 1939 i 1942 –per a deshonra de l'espècie humana– una presó franquista; l'escriptor Joan Colomines i Puig ens desvetla la memòria: «Cementiri dels vius, ara tot runes / abocat a l'estany, amb goig de peix / encara tot és fam, encara es sent / l'udol dels moribunds i el pes del sol. / Tot és suau avui, les xalanetes, / les gavines, el blau, verd de la mar, / l'arena i el corall, i les savines / que assenyalen el nord dels nostres vents. / Allò que fou ja fou. Resten les cendres, / damunt les quals farem el món de tots.»

Més enllà del Campament, anam a guaitar al proper estany del Peix. Un jove arxiduc Lluís Salvador, impactat per la solitud de l'illa, fa ressaltar a la seva obra *Die Balearen*

els estanys de Formentera: «La part més interessant de Formentera es troba en el paratge pantanós del nord-oest de l'illa, cap a on ens condueix des de Cala Savina l'ample camí que, vorejant-lo condueix fins a Sant Francesc. La via travessa una blanca platja arenosa coberta fins a molt terra endins de nombroses cerities i altres copinyes marines; segueix després per sòl més pedregós, de calcàries argiloses amb vetes rogenques i blanques, poblat de savines. Després d'un tram curt, arribam, a un i altre costat, als estanys, serens i melangiosos, sense una brisa que arissi la seva superfície ni una ànima que pertorbi la seua pau. Només el sebel·lí (*Oedicnemus crepitans*) trenca de tant en tant el silenci sepulcral d'aqueix desangelat indret amb els seus penetrants xiulets.»

Hem arribat a la capital de l'illa, Sant Francesc. Al carreró de l'esquerra de l'església i de l'antiga casa consistorial, denominat carrer dels Molins de la Miranda, hi trobam una petita làpida amb alguns versos del poema «Formentera» (1958), de Marià Villangómez: «La plaça amb quatre casetes, / i, més amunt, uns molins. / Molins, on la vela espera, / entre vuit vents, quin vindrà / a moldre aquest poc de gra / d'on prengué nom Formentera.»

Abandonam Sant Francesc i ens disposam a l'aventura de conèixer –i gaudir– un dels «finis terrae» de Formentera, el cap de Barbaria. Bocabadats davant la immensitat, hi situam un fragment del poema «Cabo de Berberia», del poeta lleonès Antonio Colinas, en una traducció al català de Marià Villangómez: «I, de sobte, la mar es va obrir davant nostre, / es va obrir el blau profund, il·limitat, / es van dilatar anells de llum a les mirades. / L'aroma havia anul·lat la memòria. / El foc havia esborrat les aromes. / La llum desfèu el foc. / Però fou el silenci que va vèncer la llum. / Un gran silenci va ofegar

totes les sensacions. / Allí començava i acabava el món. / I les nostres vides. / Ho sabíem tot i no res / sospesos entre el blanc i el blau silenciosos. / Com eriçó, o conill, o gavina, / com un animal més. L'home s'abocava, / purificat i mut, / al començ i al final del temps, / a l'Abisme.»

L'escriptor eivissenc Jean Serra, al poema «Impossible crepuscle al cap de Barbaria», ens situa també els espais d'aquest abisme: «Acabava el bosc de savines, acabaven les mates de romaní, acabava tot.

Allí acaba –o comença, qui ho sap?– el nostre món, aquesta vida que s'escampa damunt illes. Quanta, quanta mar als ulls! Tant d'horitzó, tanta infinitud concretada en límits mínims. És allí l'encontre amb l'íntima veritat. Davant la nuesa dels blaus i els celatges resplendents, cauen les màscares, es rompen les proteccions civilitzades. Allí hom és el card i l'olivella; la pedra netejada per la pluja i el vent elemental.»

A l'esquerra del far del cap de Barbaria, cap a nord-est, a deu o

Platges de migjorn.

Església de Sant Francesc.

dotze minuts de caminada, trobam una talaia de defensa del segle XVIII, la torre del Garroveret, colrada de sol, vent i història. Un bon lloc per situar-hi un fragment de la novel·la de corsaris titulada *El falcó del mar*, de Rafael Sabatini, publicada l'any 1915. Al capítol titulat «El cistell», l'acció transcorre a les costes de Formentera. Hi apareix la «punta de l'Àguila», indret que podem interpretar com la punta de l'Anguila, a la costa de migjorn de l'illa: «Continuava passejant quan una hora abans de la posta del sol, o

sigui quinze després d'haver sortit d'Argel, arribarem davant una cala l'entrada de la qual s'estrenyia com el coll d'una botella. Era situada al peu dels penya-segats de la punta de l'Àguila, a la costa meridional de l'illa de Formentera. Sakr-el-Bahr se n'adonà gràcies a la veu d'Asad, que el cridà des de la popa per ordenar-li que fes entrar la galera a la rada.»

Partim del cap, passam novament per Sant Francesc i agafam la carretera principal de l'illa, en direcció a la Mola. Alguns quilòmetres llevant enllà, ens desviem per un dels camins de la dreta, que condueixen a la platja de Migjorn. Si ho feim pel camí que surt vora

el quilòmetre 8, arribarem al conegut Blue Bar, vora uns escars de barques. Davant la mar, llegim el poema «Migjorn», del poeta holandès Bert Schierbeek, popularment conegut amb el nom de *Xerimbec*: Migjorn / Després de no haver vist gelar / en cent anys / rosada / a la platja de Migjorn. / Migjorn / mezzo giorno / migdia / midi / mediodía / una camisa de dormir / de gebre / fràgil brocat / que cruix / al teu pas / com maldició / i tan blanc també / vora aqueixa mar / mai més no vista / en cent anys / a la platja / de Migjorn.

Jesús Torbado, el 1975, publicà la novel·la *Moirra estuvo aquí*, ambientada a l'illa; en situam algu-

L'escriptor eivissenc
Jean Serra li dedicà
una prosa poètica:
«Ens dirigírem a un
indret escollit per la
Història, menats pel
comú anhel. Què hi
cerquem, nosaltres,
en aquestes pedres
assenyalades? L'ho-
me contempla l'ho-
me, però el temps
posa fronteres.»

La cova del fum.

nes ratlles a la platja de Migjorn:
«El camino que sale perpendicular
a la única carretera de la isla muere
en aquellas dunas, sin haber
llegado a la playa, después de
respetar malas tierras de labor,
pretils como rayas dibujadas por un
niño lerdo, árboles, acaso una flor
que creciera en el tiempo en que
alguien lo fue trazando. La sorpresa
de los caminantes ha construido un
círculo indeciso, menos pelado y
polvoriento que el propio camino,
allí donde éste se hunde en su
tumba. Hasta la playa sólo llegan
tortuosos senderos de cabras, de
pescadores. La casa queda a la
derecha, recogida en su soledad,
absurdamente blanca en medio de
la gravedad parda del invierno,
como un faro o un espejo o un trozo
de vida ostentosa, ofensiva, inútil.»

Recuperam la carretera principal
i returam al petit nucli anomenat
el Caló de Sant Agustí –o, simple-
ment, el Caló–, cau literari de l'es-

criptora Montserrat Roig, com re-
corda una petita rajola i una
escultureta a la porta del restau-
rant Can Rafalet. Hi escriví *L'hora
violeta*, mentre, segurament, con-
templava la posta de sol des de la
terrassa davant la mar, «a poqueta
nit, quan el Sol s'apaga lentament
mentre violeta, taronja i blau es
fonen en l'horitzó».

El pintor i escriptor eivissenc Josep
Marí, a l'article «Formentera avui i
sempre», ens recorda l'illa de fa
una cinquantena d'anys; hi esmen-
ta especialment el Pilar de la Mola:
«Quan vaig conèixer Formentera fa
quinze anys, l'illa era –i cal que el
terme meresqui la justa signifi-
cació– un paradís. Era un temps

d'heroiques comunicacions maríti-
mes amb la Pitiüsa major, Eivissa
[...]. Trobàvem també, escampa-
des pels oberts camps formenterers,
nombroses casetes de pagès, d'una
exquisida simplicitat arquitectònica,
nota humil i somrient prop de pins
o atzavares. Es Caló, al peu de la
Mola, constituïa un solitari grup de
cases, i el Pilar, allà dalt, amb la
magnífica esglesia blanca, l'es-
cola i la botiga, presidia tota la pau
envejable d'aquells camins polso-
sos, d'aquella mar indescriptible,
d'aquells estesos molins de vent.
El contacte amb la naturalesa era
directe i constant. Per tot senyore-
java un silenci aclaparador.»

Al nucli urbà del Pilar de la Mola,

nya-segats vertiginosos del nord de la Mola; un camí de ferradura, difícil, davalla al nivell de la mar. L'al·lucinant història de l'expedició dels vikings del rei Sigurd de Noruega, esdevinguda el llunyà any 1108, es concreta en aquests paratges, pels voltants de l'enigmàtica cova del Fum. L'episodi bèl·lic apareix a la saga del cronista islandès Snorre Sturlusson (1179-1241), que forma part d'Heimskringla, epopeia dels primers reis de Noruega. Diu la saga que els habitants musulmans de Formentera s'amagaren en aquesta cova pràcticament inexpugnable, però Sigurd i els seus els vanceren davallant unes barques pel penya-segat i asfixiaren els defensors amb foc i fum dins la cova: «El rei Sigurd tingué consell i féu collir dues embarcacions, de les que anomenen barques, i pujar-les al penya-segat; les col·locaren damunt l'entrada de la cova i les subjectaren amb gruixades i fortes cordes; hi situà arquers amb els seus arcs, dins les barques. Feren després davallar-les davant el penya-segat, de forma que no poguessin atacar-les els que allí es refugiaven. Així repel·liren els infels [...]. El rei manà portar grans arbres a la cova, féu un gran munt davant l'entrada i hi calà foc. Quan el foc i el fum començaren a dominar, alguns dels pagans perderen llur vida, d'altres fugiren; alguns

per l'esquerra, en direcció nord, vora el bar Can Blaiet, comença el

camí de la Cala. En devers dos quilòmetres, ens conduirà als pe-

www.esrefugi.es

ESQUI SNOW	ESCALADA	BARRANCES ESPELEO	VIACOS	MONTANYA TREKKING	CAMPING	ORIENTACIÓ	CURSOS

DES DE 1976

ES REFUGI

ESPORTS D'AVENTURA

Via Sindicat, 21, Pati. 07002. Palma de Mallorca, Illes Balears. T 971 71 67 31. A/e refugi@base.net

Es caló de Sant Agustí.

caigueren a mans dels vikings, uns altres foren morts i cremats.»

Novament al Pilar de la Mola, ens disposam ara a recórrer el darrer tram de carretera i arribar a un altre racó energètic, el far de la Mola. Una de les primeres persones conegudes fascinades pel far de la Mola i el seu entorn fou l'escriptor francès Jules Verne. A la seva novel·la *Hèctor Servadac*, publicada el 1877, hi apareix aquest far. La complicada trama de la novel·la hi situa un científic capaç d'explicar al capità Servadac —el protagonista— que ell i els seus homes no estan, com pensen, en un racó ignot de món, sinó viatjant per l'espai exterior després de la col·lisió d'un cometa amb la terra. El 1978, s'erigí a la Mola un monòlit dedicat al genial escriptor francès, amb dues plaques. En la més gran, de bronze, al costat de l'efígie del

novel·lista, hom pot llegir: «Los jóvenes de espíritu a Julio Verne en el aniversario de su nacimiento. C. Bonet.» La placa inferior, més petita i feta de coure, diu: «Novelista genial, profeta de la ciencia, eligió este lugar para el desarrollo de su novela *Héctor Servadac, o viaje a través del mundo solar*. En el equinoccio de otoño de MCMLXXVIII se le dedicó este homenaje en La Mola de Formentera.»

Davallam de la Mola i, quan arribam a Sant Ferran, voltam a la dreta; deixam enrere la fonda Pepe i l'església del lloc i ens dirigim cap als Pujols. La cançó *Formentera Lady*, de King Crimsom, grup d'origen anglès fundat el 1968 i liderat pel guitarrista Robert Fripp i pel bateria Michael Giles, pot ser ben representativa de l'època hippy de Formentera. Parla de penya-segats, cactus, pins i d'exòtiques herbes,

com també de sargantanes, parets de pedra i postes de sol. Un bucòlic entorn on canta i balla la dama de Formentera. Amb motiu de la recent decisió del Consell Insular de Formentera de dedicar un carrer dels Pujols a King Crimsom, podem rememorar la cançó a la platja d'aquest indret turístic:

Cases gelades en blancor neta
[guarden un litoral pàl·lid
arraconat pel cactus i el pi.
Aquí jo passeig on la sàlvia dolça
[i les herbes estranyes creixen
A baix d'un camí pedregós
[arrugat cuit pel sol.
[...]

La mà grisa de les èpoques no
[m'agafarà mentre el sol brilla
[a baix.
Desferma'm i obre mentre les
[estrelles brillen.
Dama de Formentera, balla la

[teva dansa per a mi,
secret amant de la dama
[de Formentera.

Entre els Pujols i l'estany Pudent, a l'esquerra segons el nostre sentit de ruta, trobam el sepulcre megalític de Ca na Costa. L'escriptor eivissenc Jean Serra li dedicà una prosa poètica: «Ens dirigirem a un indret escollit per la Història, menats pel comú anhel. Què hi cerquem, no saltres, en aquestes pedres assenyalsades? L'home contempla l'home, però el temps posa fronteres.»

Més a prop de la Savina, a la dreta trobam el camí de la platja de les Illetes i dels Trocadors –ara de pagament per als vehicles. En aquest preciós paisatge, llepat entre dos mars per aigües nítides, hi situam el poema «La isla», d'Emilio Sola: «Yo soñé Formentera / como una isla de infinitos puentes extendidos, / de infinitas escalas hacia el cielo. / Quiero dormir, / sin

Ses Illetes.

nadie al lado que me vele el sueño,
/ morir dormido. / En Formentera,
todos los caminos llevan al mar.»

Mentre s'allargassa el crepuscle, hem d'abandonar Formentera. El comiat, el posa Marià Villangómez amb el poema «L'altra illa»; al vaixell de retorn a Eivissa, tant és si hem perdut l'equipatge, però no oblideu aquest bagatge:

El cel és aquí molt gran, i s'hi

[allarga el crepuscle
interminablement. Venia de les
[dunes,
vora mar; dels quiets estanys; de
[les savines,
les figueres i tota vegetal
[companyia;
de l'escampada gent; dels camps
[de roca i feixes
tancades amb parets: d'un tros
[de Formentera.

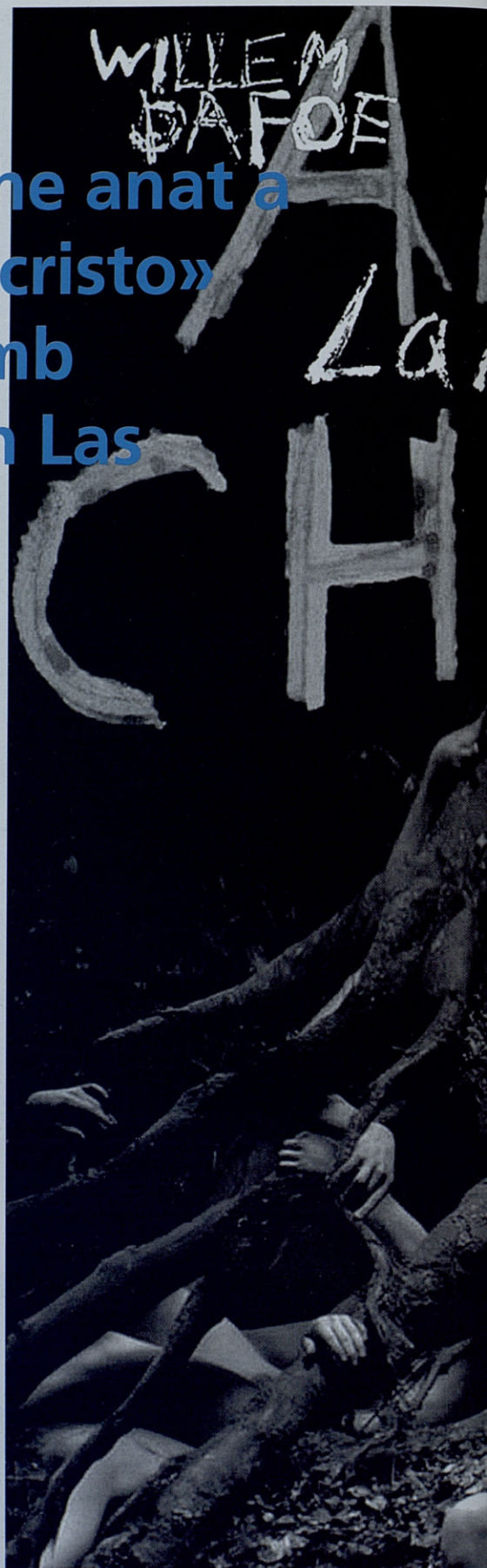
Metges especialistes en oftalmologia

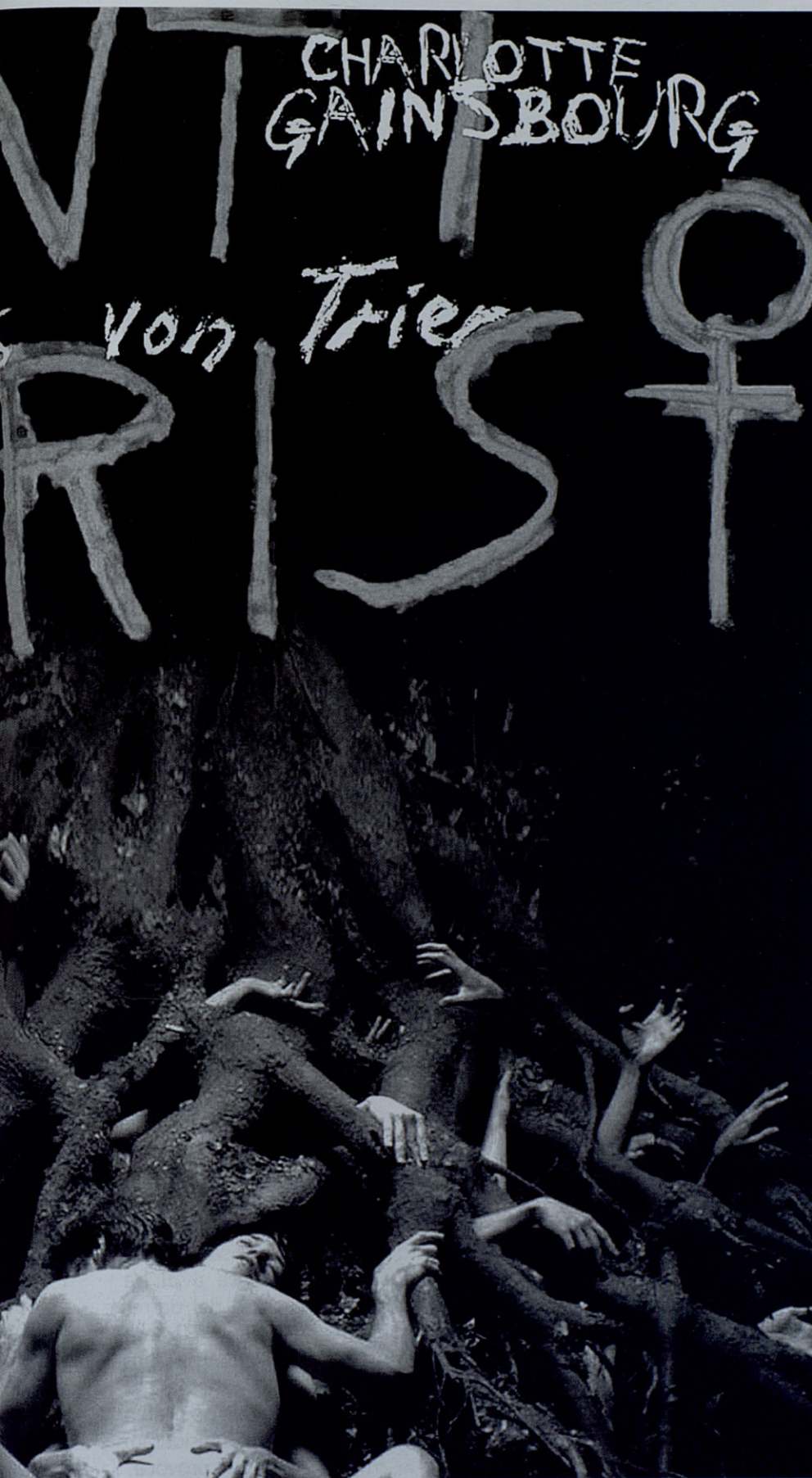
C/ d'Anselm Turmeda, 10. Palma (Mallorca)
Tel. 971 20 15 12 - 971 29 47 44 - 971 29 54 50
Fax 971 75 52 38
A/e: iom@iom.es

Per què no he anat a veure «Anticristo» i he rigut amb «Resacón en Las Vegas»

TEXT: MATÍAS VALLÉS

S'ha produït un cert enrenou en el món de la cinefília davant la meua contundent negativa a veure *Anticristo*. Podré aguantar la pressió, i compensaré els meus crítics parlant de la pel·lícula de Lars Von Trier amb l'autoritat habitual. He llegit prou sobre aquesta pel·lícula per conèixer-ne l'entramat, i el desconeixement sobre un assumpte mai no ha servit de dissuasíó per a un periodista. Al contrari, funciona com a esperó de la nostra perícia. Tampoc no estic segur que la meua negativa a enfrontar-me amb el drama matrimonial de Willem Dafoe i Charlotte Gainsbourg es degui a una hostilitat davant els excessos escatològics. Mir regularment títols de terror, que trob estranyament reconfortants. Em va entretenir *La última casa a la*

izquierda (*The last house on the left*), amb la seva crueltat divertida.

La clau deu estar en aquest divertiment, perquè, dins el gènere terrorífic, *Los otros* se m'indigesta per les seves pretensions acadèmiques. La immodèstia ha de ser castigada al cinema, la funció d'una pel·lícula pornogràfica no rau en l'exaltació estètica, ni en la verificació que només s'estima una vegada en la vida. He resistit mutilacions vaginals com la proposada per Lars Von Trier, i no tanc els ulls quan un clau travessa un tros de carn humana integrada en el cos consegüent. M'he delectat amb diversos capítols de *Saw*, encara que preferesc que no me'n reclamin els números de sèrie exactes. Record una pel·lícula memorable en què Paris Hilton acabava empalada, i que em va reconciliar amb l'existència de la justícia, encara que només sigui en el domini de la ficció.

El meu rebuig de Von Trier deriva de la seva voluntat d'adoctrinament. Una degollació ben rodada ha de provocar la riulla de l'espectador, com ens ensenya magistralment Wes Craven en la sèrie autoparòdica de *Scream*. Quan necessit una lliçó sobre la condició humana, me'n vaig a la Wikipedia. La meua desqualificació del danès que se sent Kierkegaard i té pànic dels avions no és global. *Dogma* és l'aportació més rellevant a la narració cinematogràfica al llarg del darrer quart de segle, el dogmatisme que aquí repudiam arribaria més tard. Se suposa que *Dogville* contenia una crítica demolidora de la societat nord-americana, però va ser més decisiva que Michael Moore a l'hora de generar en mi un moviment peristàltic de simpatia cap a George Bush.

Anomenam cineastes els directors que pensen que els espectadors no estam a la seva altura. Per això no vaig anar a veure *Anticristo*, i em reafirm en la meua decisió. De fet, el drama desencadenat per la mort d'un bebè és la pel·lícula que no has de veure enguany si vols estar

a la moda. Em sent perfectament preparat per suportar el sexe explícit entre els dos únics protagonistes, al cap i a la fi he visionat les obres completes de la ministra Sinde –*Mentiras y gordas, 7 minutos*. Quan Adam va inventar el crim de l'avorriment pedant, pensava en la possibilitat que la capacitat recombinatòria de l'ADN conduís a un Von Trier. Això no obstant, i com a prova de bona voluntat, estic disposat a admetre que *Anticristo* és un clàssic, a l'igual que tots els llibres que voldria haver llegit però no vull llegir.

Tota solució provoca un nou conflicte, i el problema de negar-se a veure *Anticristo* és que et deixa molt de temps lliure. Si descomptes el cinema espanyol i els efectes especials, desemboques forçosament en *Resacón en Las Vegas* (*The hangover*). A primera vista sembla una elecció trivial, però adquireix densitat filosòfica com a acte de reivindicació enfront de Von Trier. Gràcies a aquest radical posicionament ideològic, llegiu l'únic entre els cinquanta milions

d'espectadors de *Resacón* que es va presentar a la taquilla al crit de «doni'm alguna cosa per combatre el maleït Von Trier».

No puc estendre'm en l'anàlisi de *Resacón en Las Vegas* amb la profunditat invertida en *Anticristo*, perquè mirar una pel·lícula limita notablement la teva perspectiva. Començaré per renegar de la traducció abominable de l'original *The hangover*, o sigui, 'La ressaca'. La definició clara i concisa de la pel·lícula degué resultar inadmissible als seus distribuïdors a Espanya, que sempre han de comportar-se com si volguessin vendre les seves pel·lícules a Antena 3. Entre Lars Von Trier i l'analfabetisme funcional dels aficionats al futbol, els cinèfils ocupam un punt mitjà que la indústria hauria de prendre en consideració i respectar.

Traspassat el llindar d'un títol de ministra de Cultura, ens trobam amb una farsa delirant, que en els seus millors moments no desentonaria dels germans Marx. Els quals, tot sigui dit, tampoc no cuidaven amb especial gelosia els epígrafs

de les seves produccions. Una pel·lícula ambientada a Las Vegas ha de provocar la rialla encara que estigui dirigida per Lars Von Trier, però *Resacón en Las Vegas* se separa del cinema de col·legues o *frat movie* per descarregar un maçada sobre la societat nord-americana.

Examinada des de la geografia, la pel·lícula demostra que Las Vegas no és un apèndix patològic de la societat que l'alberga, sinó la seva desembocadura natural. L'avantatge respecte de Von Trier és que *Resacón* es desinteressa de la nostra reacció davant una proposta tan immoral com la formulada pel danès. El megalòman escandinau pensava que, si posava prou interès en *Dogville*, l'imperi nord-americà s'enfonsaria entre retortillons, i encara avui ha d'atribuir la defunció del darrer Kennedy a les seqüeles de la seva pel·lícula. El director Todd Phillips no tan sols té un nom més vulgar que l'europeu, sinó que no pretén alligonar-nos. Per això consideram seriosament la rialla que provoca.

Els estudis i la premsa local al segle XXI

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS
1, 8 i 15 d'octubre de 2009. De 18 a 21h.
AUDITORI MUNICIPAL DE PORRERES
3 i 17 d'octubre de 2009. De 9 a 15h.

Inscripcions obertes

Possibilitat de presentar estudis monogràfics

2 crèdits de lliure configuració UIB

crèdits de formació permanent per al professorat

Institut
d'Estudis Baleàrics

www.iebalearics.org / info@iebalearics.org

Consell de
Mallorca

Departament de Cultura
i Patrimoni

Ajuntament
de Porreres

Universitat de les
Illes Balears

Grup d'Estudi de la Cultura, la Societat
i la Política al món contemporani

CENTRE D'ESTUDIS I
DOCUMENTACIÓ
CONTEMPORÀNIA

Endavant amb el producte local

El Govern de les Illes Balears dóna suport al producte fresc. Per això ha creat la marca "Producte local", que per primera vegada dóna garanties als productors, comerços i consumidors de l'origen dels aliments.

Poden obtenir aquesta marca el **peix pescat per la nostra flota**, així com la **fruita**, la **verdura** i la **carn cultivada o criada a les Illes Balears** i que tenguin un lligam responsable amb el territori.

Per sol·licitar el distintiu "Producte local" podeu telefonar al 971 17 95 96 o enviar un missatge de correu electrònic a info@milloraagraria.cat

GOVERN
de les ILLES
BALEARS

www.illesbalears.cat

**Sempre
endavant**